

Willa Łąkowy Kamień jako medium kultury

Regionalna Pracownia Krajoznawcza Karkonoszy

WILLA ŁĄKOWY KAMIEŃ JAKO MEDIUM KULTURY

1(5)/2016
Zeszyty Historyczne

Bukowiec 2016

Seria wydawnicza:
Zeszyty Historyczne

Redakcja
KRZYSZTOF TĘCZA

Współpraca
WITOLD SZCZUDŁOWSKI

SKŁAD
Wydawnictwo-Poligrafia AD REM
www.adrem.jgora.pl

DRUK
Związek Gmin Karkonoskich

WYDAWCA
Związek Gmin Karkonoskich
PAŁAC BUKOWIEC
58-533 Mysłakowice
ul. Robotnicza 6
www.karkonosze.eu

© by Związek Gmin Karkonoskich, 2016

ISSN 2449-741X

Zdjęcie na okładce:
Archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

Wszelkie prawa zastrzeżone. Publikacja i kopiowanie całości lub części wyłącznie za pisemną zgodą wydawcy.

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

*Szósta publikacja Regionalnej Pracowni Krajoznawczej Karkonoszy
przy Związku Gmin Karkonoskich w Bukowcu*

Spis treści

Wprowadzenie	5
--------------------	---

JULITA IZABELA ZAPRUCKA

Willa Łąkowy Kamień jako medium kultury	7
Wykaz ważniejszych projektów zrealizowanych przez Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze w latach 2005-2015	16
Rok 2005	16
Rok 2006	19
Rok 2007	23
Rok 2008	26
Rok 2009	30
Rok 2010	35
Rok 2011	42
Rok 2012	49
Rok 2013	56
Rok 2014	58
Rok 2015	63

WYDARZENIA REGIONALNE

KRZYSZTOF TĘCZA

Zapomniane tajemnice Karkonoszy – książka Janusza Skowrońskiego	69
---	----

Wprowadzenie

Karkonosze od dawien dawna jawiły się wszystkim jako piękne, ale zarazem tajemnicze i niebezpieczne. Każdy kto tu przyjechał chociaż na chwilę, nie mógł już żyć bez odwiedzania tych stron. Wielu pozostawało tutaj na zawsze. Poza ową tajemniczością pociągała ich piękna przyroda, krajobrazy oraz zamieszkująca te góry zwierzyna. Najbardziej jednak pociągały wszystkich opowieści o istocie tajemniczej, potężnej i nieobliczalnej jednocześnie. Chodzi oczywiście o Ducha Gór. Początkowo mówiono o nim w ten właśnie sposób. Później pojawiały się inne nazwy. Mówiono o Rübezahlu, Karkonoszu czy w końcu o Liczyrzepie. Wszystkie te nazwy określały tą samą istotę – pana i władcę tych gór. Oczywiście nie wszystkie określenia przypadły do gustu zainteresowanemu, dlatego też czasami, gdy mówiono o nim np. Liczyrzepa, zżymał się, a nawet złościł. Najlepiej zatem mówić o nim Karkonosz.

Duch Gór początkowo uważany był za kogoś przebiegłego i niebezpiecznego. Dzisiaj jest postrzegany jako ktoś, kto pilnuje porządku, ładu i nie pozwala, by działo się cokolwiek bez jego wiedzy. Gdy coś mu się nie podoba, potrafi zemścić się za wyrządzoną mu krzywdę. Jest przy tym tak przebiegły, że często osoba karana do końca nie wie, że właśnie ponosi przykre konsekwencje swojej pochopnej działalności. Często o fakcie dowiaduje się dopiero wtedy, gdy nie ma już możliwości zmian.

Karkonosze to góry piękne z natury, jednak są tutaj miejsca szczególne, miejsca magiczne. I właśnie w takich miejscach często osiedlali się ludzie chcący niejako obcować z tym pięknem. Jednym z takich miejsc jest Jagniątków, dawniej samodzielna miejscowość, dzisiaj dzielnica Jeleniej Góry. Osada ta wciśnięta w dolinki podgórskie, położona była zarówno blisko wielkiego miasta, jak i dzikich gór. Mieszkańcy mieli na wyciągnięcie ręki możliwość przeżywania chwil pięknych, a jednocześnie mistycznych. Nic więc dziwnego, że wielu postanawiało właśnie tutaj budować swoje domy.

Jednym (dzisiaj wiemy, że najwybitniejszym) z mieszkańców, którzy postanowili spędzić tutaj resztę życia, był Gerhart Hauptmann. Nabywając kawałek ziemi w Jagniątkowie postanowił wznieść okazałą rezydencję, mającą zapewnić odpowiednie warunki jakich potrzebował zarówno jako literat, jako kolekcjoner, ale i osoba towarzyska podejmująca często gości.

Willa „Łąkowy kamień” powstała bardzo szybko, wystarczyło ledwie dwa lata. Firma budowlana pierwsze prace rozpoczęła w roku 1900, a już w następnym przekazała klucze nowemu lokatorowi. Budynek wyróżnia się nie tylko z racji swojej wielkości. Przede wszystkim podziw budzi jego forma. Nie ma się jednak co temu dziwić, gdyż Gerhart postanowił rozpocząć tu nowy etap życia u boku swojej nowej żony Margarety.

Gerhart Hauptmann urodził się 15 listopada 1862 roku w obecnym Szczawnie Zdroju, a więc nie było mu obce piękno Sudetów. Poza tym podczas licznych podróży zagranicznych miał sposobność zobaczenia wielu ciekawych krain i pięknych budowli. Jednak to, co zobaczył podczas swojej podróży w rejonie Świeradowa Zdroju – Szklarskiej Poręby wywarło na nim, jak i na jego bracie Karlu, takie wrażenie, że od razu zdecydowali się nabyć spory dom, w którym zamieszkali wraz ze swoimi pierwszymi żonami. Po rozstaniu z Marią Thieneman Gerhart postanowił przeprowadzić się do wspomnianego wyżej Jagniątkowa. I właśnie tam, wraz ze swoją drugą żoną przeżył najpiękniejsze lata. To stąd wyruszał na górskie wędrówki, podczas których chłonał piękno karkonoskich krajobrazów. To tutaj powstawały coraz to nowe pomysły wykorzystywane w jego twórczości literackiej. A że był już uznanym pisarzem, nie miał problemów z publikowaniem swoich dzieł. Największym jego osiągnięciem w dziedzinie literatury było oczywiście otrzymanie Nagrody Nobla w 1912 roku za dramat „Tkacze”.

Gerhart Hauptmann był człowiekiem bardzo towarzyskim, o czym świadczą liczne odwiedziny znanych twórców. Organizował wspaniałe spotkania, długo wspomniane przez uczestników. Był także szanowanym obywatelem Jagniątkowa. Zmarł 6 czerwca 1946 roku, już w nowej, powojennej rzeczywistości. Jego twórczość, jak się okazało, była na tyle znana, że po wyzwoleniu spotkał się on z przychylnością nowych władz i uniknął typowych w tamtym okresie kłopotów. Niestety postanowiono, że jego ciało spocznie z dala od ukochanych Karkonoszy i 19 lipca 1946 roku z Jeleniej Góry wyruszył specjalny pociąg, wiozący jego zwłoki. Ostatecznie pisarz został pochowany na bałtyckiej wyspie Hiddensee.

Dzisiaj dom, w którym mieszkał Gerhart Hauptmann wykorzystywany jest jako muzeum jemu poświęcone. Powstanie takiego miejsca pozwoliło nie tylko na zebranie wielu pamiątek związanych z życiem pisarza, ale także pozwoliło na przybliżenie jego bogatej twórczości. Dlatego w dalszej części niniejszego opracowania przedstawiam historię Muzeum oraz podejmowane tu działania. Część ta została opracowana przez Julitę Izabelę Zaprucką, dyrektor Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze.

Krzysztof Tęcza

Willa Łąkowy Kamień jako medium kultury

Willa Łąkowy Kamień – dawna rezydencja jedyne go noblisty z Karkonoszy, miejsce spotkań elit kulturalnych, dzięki wsparciu władz Polski i Niemiec kontynuuje ponad 100-letnie tradycje i funkcjonuje jako muzeum i swoiste międzynarodowe centrum dialogu kulturowego. Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” to dziś jedna z ważniejszych atrakcji turystycznych i wizytówek kulturalnych Dolnego Śląska. W roku 2016 przypada zarówno 70-rocznica śmierci Gerharta Hauptmanna jak i 25-lecie podpisanego przez Rzeczpospolitą Polską i Republikę Federalną Niemiec traktatu o dobrosąsiedzkiej współpracy, na mocy którego doszło, między innymi, do utworzenia w tym miejscu instytucji kultury promującej pisarza i wielokulturowy charakter dziedzictwa regionu. Również mijająca 10 rocznica utworzenia muzeum, to pretekst do podsumowań i refleksji.

Okazała karkonoska rezydencja Gerharta Hauptmanna, będąca architektonicznie mieszkanką historyzmu i neorenesansu, została wzniesiona w latach 1900-1901 według projektu berlińskiego architekta Hansa Grisebacha. Mimo licznych podróży za swoje miejsce do życia pisarz uznawał Karkonosze. Jak pisał w pamiętnikach:

„Żadne góry, nawet Alpy Bawarskie nie równają się z Karkonoszami potęgą, mroczną mocą i dzikością swoich form oraz swoją niepokonowaną siłą duchowego oddziaływania. Są one dla mnie duchowym nauczycielem, który najbardziej i najpoważniej ukształtował moją duszę.”

W swej autobiograficznej powieści, w „Księdze namiętności”, pisarz przyrównuje przeprowadzkę do Jagniątkowa do odnalezienia prawdziwej ojczyzny.

„Nie tylko Anja i Manfred Diodatus mają swoją ojczyznę, ale także ja ją ponownie odnalazłem. Wydarzenie, które być może jest najważniejsze dla nas wszystkich. Lasy, które nas otaczają, są moimi lasami, choć prawnie są własnością kogoś innego. Te góry są moimi górami, moje niebo jest niebem nade mną. A wszystko to razem ma duszę, która jest moją duszą [...]”¹

Hauptmann mieszkał tu od roku 1901 aż do swej śmierci w czerwcu, w roku 1946. Umiejscowiona na granitowej skale willa, zwana Łąkowym Kamieniem, była przez prawie pół wieku nie tylko schronieniem i swoistym rodzajem refugium dla pisarza. Bardzo szybko stała się, dzięki gościnności gospodarza, swoistym centrum

¹ G. Hauptmann, *Buch der Leidenschaft*, Berlin, 1996, s. 417.

życia kulturalnego i towarzyskiego dla wielu twórców, pisarzy, intelektualistów, artystów z kręgów karkonoskich i berlińskich. Wśród gości bywali między innymi Ludwig von Hofman, Emil Orlik, Otto Mueller, Friedrich Iwan, Samuel Fischer, Walter Ratenau, Richard Strauss. Położona w cieniu Karkonoszy Willa Wiesenstein była znaczącym literackim i muzycznym salonem. Jak pokazuje księga gości artyści i intelektualiści przybywali tu masowo – wszyscy smakowali górskiej natury i panującej w tym domu jak opisuje to Hauptmann „karmionej przez dobry humor i szampa, radosnej wolności słowa”.

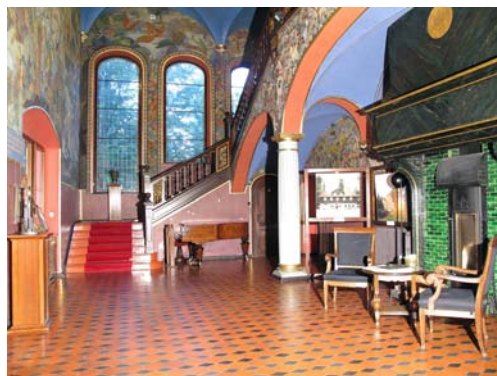
Przestronne wnętrza willi umożliwiały pisarzowi również rozwijanie jego kolekcjonerskiej pasji. Sztuka była dla Hauptmanna swego rodzaju ożywczym źródłem, które odmienia codzienność. Reprezentacyjna willa urządzona była stylowo, ściany w hallu ozdobione polichromiami autorstwa Johanesa Avenariususa. Eklektyczne ale gustowne i praktyczne wyposażenie stanowiły meble, często wykonywane na specjalne zamówienie. Dom Hauptmanna był odzwierciedleniem jego zamiłowania do piękna, wygody, zainteresowań mitologią, sztuką antyczną, filozofią, historią. Nie tylko literatura, ale także inne formy twórczości i rozwoju kulturalnego odgrywały zawsze wyjątkową rolę w życiu pisarza, zaś gromadzone w Jagniątkowie antyki, dzieła sztuki, pamiątki z licznych podróży stanowiły dla niego dodatkową inspirację twórczą.

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

Po śmierci pisarza w 1946 roku powstało wiele koncepcji dotyczących zagospodarowania obiektu. Ostatecznie utworzono tu Ośrodek Wczasów Dziecięcych *Warszawianka*, który do połowy lat 90-tych przyjmował dzieci i młodzież na pobyty wakacyjne i zielone szkoły. Tuż po przełomie politycznym w 1989 roku, w myśl wspólnego oświadczenia Kanclerza Niemiec Helmuta Kohla oraz Premiera RP Tadeusza Mazowieckiego, postanowiono o utworzeniu w tym miejscu muzeum poświęconego Nobliście. Po szeroko zakrojonych pracach remontowych, dzięki wsparciu ze strony Miasta Jeleniej Góry, Rządu Federalnego RFN i Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej willa zmieniła swoje przeznaczenie. W dniu 1 września 2001 r., w obecności przedstawicieli polskiego oraz niemieckiego rządu otworzono tu „Dom Gerharta Hauptmanna” – instytucję kultury Miasta Jelenia Góra. Zamiar nadania placówce prestiżu muzeum udało się zrealizować dopiero 4 lata później i obecnie od 2005 r. jednostka działa jako *Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna”*.

Muzeum udostępnienia do zwiedzania pięć sal muzealnych integralnie związanych z twórczością Gerharta Hauptmanna. Zwiedzający mogą zobaczyć gabinet pisarza, dawną bibliotekę, salę kominkową, dawną jadalnię oraz ozdobiony w całości polichromią, wykonaną w 1922 r. przez Johanna Maximiliana Avenarius hall – zwany ze względu na tematykę malowideł *Halą Rajską*. Na ekspozycję muzealną składają się przede wszystkim pamiątki dotyczące życia i twórczości Noblisty, takie jak fragmenty korespondencji, pierwsze wydania książkowe, dokumenty itd. Wystawa stała prezentuje ponad stuletnią historię domu w powiązaniu z życiem i twórczością pisarza. W dawnej jadalni znalazła miejsce wystawa multimedialna *Gerhart Hauptmann w wirze historii* zawierająca interaktywną biografię pisarza, oryginalne dokumenty filmowo-dźwiękowe, przedstawiające Hauptmanna czytającego swoje utwory oraz filmy archiwalne. Muzyka zawarta w instalacji multimedialnej, na którą składają się ulubione utwory pisarza, towarzyszy zwiedzającym i ma na celu przybliżenie dawnej atmosfery tego domu. Działalność muzealną uzupełnia biblioteka z czytelnią, gdzie wśród polskich i niemieckich wydań dzieł Hauptmanna znajdują się wybrane pozycje literatury niemieckiej – głównie śląskiej. Zbiory biblioteczne

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

związane są tematycznie w przeważającej części z Gerhartem Hauptmannem, ale także z historią i literaturą regionu. Biblioteka i czytelnia Domu Gerharta Hauptmanna jest ogólnie dostępna i nieodpłatnie korzystają z niej głównie mieszkańcy regionu, naukowcy, studenci i uczniowie.

Głównym profilem działalności Muzeum jest gromadzenie, przechowywanie i udostępnianie do celów naukowych i edukacyjnych zbiorów związanych z twórczością literacką Gerharta Hauptmanna a także literaturą i historią materialną Śląska. W ramach działalności naukowo-oświatowej prowadzone są tu badania nad literaturą i historią Śląska, organizuje się międzynarodowe warsztaty, sympozja i konferencje naukowe, a także inne imprezy kulturalne o charakterze literackim, teatralnym, muzealnym oraz historycznym, w tym koncerty i odczyty, wieczory autorskie. Organizowane są tu wystawy oraz przedsięwzięcia kulturalne o międzynarodowym charakterze, których celem jest pielęgnowanie ukształtowanego na przestrzeni wieków tradycją wielu narodów charakteru Dolnego Śląska. Chcąc podkreślić wyjątkowy wymiar tego dziedzictwa Muzeum zorganizowało w czasie swojej krótkiej działalności – obok licznych imprez kulturalnych oraz wystaw czasowych – cykliczne spotkania z wielkimi twórcami Dolnego Śląska, których działalność jest ściśle związana z tym regionem.

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

W ramach corocznie organizowanych spotkań autorskich zapraszani są znani polscy oraz zagraniczni pisarze, aby w wyjątkowej, literackiej atmosferze Willi Łąkowy Kamień zaprezentować szerokiej publiczności swe dzieła. Wśród literatów, którzy w ostatnich latach odwiedzili Muzeum, są m.in.: Tadeusz Różewicz, Olga Tokarczuk, Wojciech Kuczok, Marek Krajewski, Henryk Waniek, Henryk Bereska, Michael Grisko, Juri Andruchowycz, Urszula Koziół, Stefan Chwin, Peter Gehrisch i Hatif Janabi.

Organizowane w Muzeum spotkania o charakterze historycznym były m.in. w ostatnim czasie poświęcone tematowi ruchu oporu w czasie dyktatury a także zmianom w Europie po upadku Muru Berlińskiego. To jeden z przykładów, jak Muzeum podejmuje próby popularyzowania pozytywnych epizodów z wspólnej polsko-niemieckiej historii.

W ramach działalności naukowo-oświatowej Muzeum jest także organizatorem międzynarodowych konferencji naukowych. Konferencja pt. *Śląsk jako Prowincja literacka* stała się wielkim sukcesem zarówno na płaszczyźnie naukowej, jak i w zakresie integracji środowisk naukowych i kulturotwórczych Polski i Niemiec. Ponadto zaowocowała ona dwoma prestiżowymi publikacjami książkowymi w języku polskim i niemieckim. Myśl przewodnia konferencji: *Śląsk jako prowincja literacka. Napięcia między regionalizmem a uniwersalizmem* obejmowała dość szeroki wachlarz zagadnień, co z powodzeniem wykorzystano jako przedmiot konferencyjnej debaty. Spektrum tematyczne konferencji sięgało od baroku do współczesności, od analizy wydarzeń historycznych po komentarze dotyczące liryki poszczególnych poetów śląskich – od powszechnie znanych nazwisk, takich jak Martin Opitz, Gerhart Hauptmann po nazwiska mało lub zupełnie dziś społeczeństwu nieznane, jak np. Benjamin Neukirch, Fedor Sommer, Johannes Maximilian Avenarius (jako poeta), Monika Taubitz. Konferencja *Gerhart Hauptmann i Media* połączona była z programem artystycznym w wykonaniu młodych germanistów – studentów jeleniogórskich i dyskusją z udziałem przedstawicieli teatrów polsko-niemieckiego pogranicza na temat aktualności i obecności Hauptmanna na scenach. Inna konferencja naukowa *Poeci i muzy* zorganizowana przez muzeum z udziałem przedstawicieli środowisk naukowych z Polski, Czech i Niemiec odbyła się w Radebeul k/Drezna w dawnym domu rodziców pierwszej żony Hauptmanna – Marie Thieneman.

Organizacja konferencji naukowych przez muzeum stanowi nawiązanie do dobrych tradycji domu pisarza i podkreśla jego funkcjonowanie jako ważnego ośrodka działającego w sferze naukowo-badawczej. Podążanie tropem fenomenu kulturowego Dolnego Śląska oraz podkreślenie wartości i znaczenia samego miejsca konferencji jest istotne w budowaniu wizerunku Muzeum – instytucji służącej zbliżeniu Polaków i Niemców. Celem organizowanych przez Muzeum konferencji jest zasygnalizowanie znaczenia dorobku regionu śląskiego dla pielęgnowania wspólnych wartości kulturowych.

Taki cel ma również organizacja innych wydarzeń kulturalnych w Muzeum i przygotowywanych wystaw czasowych. W ostatnich latach Muzeum przygotowało kilka wystaw wędrujących z zamiarem ich prezentacji w wielu instytucjach kultury w Polsce i w Niemczech.

Ogromną popularnością cieszy się ekspozycja wędrująca pt. *Czarna Maską*. Wystawa przygotowana przez Muzeum Miejskie *Dom Gerharta Hauptmanna* w 2010 roku z okazji pierwszej polskiej premiery sztuki w Teatrze C.K. Norwida w Jeleniej Górze w reż. Bogdana Kocy. Wystawa dokumentuje fundamentalne kwestie związane z utworem: tło historyczne dramatu, genezę jego powstania, recepcję dzieła na deskach teatru w Wiedniu i Dreźnie oraz krytykę spektakli w niemieckiej i austriackiej prasie, kończąc na operze polskiego kompozytora Krzysztofa Pendereckiego, który w roku 1986 skomponował muzyczne dzieło o tym samym tytule, będąc pod wrażeniem sztuki Gerharta Hauptmanna. Celem wystawy jest zwrócenie uwagi społeczeństwa na twórczość dramatyczną pisarza, na uniwersalność jego przekazu oraz ściśle związki laureata literackiej Nagrody Nobla z historią Dolnego Śląska.

Inne wystawy wędrujące przygotowane przez Muzeum Miejskie *Dom Gerharta Hauptmanna* w Jeleniej Górze, a prezentowane w różnych muzeach i instytucjach kultury w Polsce i w Niemczech, to: *Gerhart Hauptmann i śląscy nobliści*, *Gerhart Hauptmann i Karkonosze*, *Tkacze, Jagniątków na dawnych pocztówkach*. Wystawom tym towarzyszą dwujęzyczne wydawnictwa książkowe.

Wyjątkowym wydarzeniem w Willi Łąkowy Kamień są spotkania, organizowane od lat w ramach obchodów urodzin Hauptmanna pt. *Gerhart Hauptmann i Przyjaciele*. Cykl imprez i publikacji pod tym tytułem rozpoczęło spotkanie z wnukiem Maxa Pinkusa, który specjalnie przyjechał do Jagniątkowa, aby licznie zgromadzonej publiczności przypomnieć losy rodziny Pinkus. Dr Arkadiusz Baron z Lublińca, autor biografii Maxa Pinkusa, podjął zaś współpracę z Muzeum nad wydaniem w polskiej i niemieckiej wersji językowej zdeponowanych w Instytucie Leo Becka w Nowym Jorku pamiątek tego słynnego przedsiębiorcy i mecenasa kultury. Pierwsza publikacja z cyklu *Gerhart Hauptmann i Przyjaciele* to *Max Pinkus we*

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

wspomnieniach. W ten sposób wskazujemy na związki Hauptmanna z wyjątkowymi postaciami, osobowościami i w ten sposób osoby te „powracają” do Willi Łakowy Kamień.

Szczególnie należy podkreślić wydarzenia kulturalne zorganizowane przez Muzeum w Jubileuszowym Roku Hauptmannowskim – 2012 związanym ze 150. rocznicą urodzin Gerharta Hauptmanna i 100. rocznicą przyznania pisarzowi Nagrody Nobla.

Muzeum zainicjowało i zorganizowało liczne imprezy jubileuszowe w kraju i za granicą, dbając, aby poza pamięcią o pisarzu zaistniały również wartości związane z wielokulturowym dziedzictwem Dolnego Śląska, podnoszące tym samym szersze odniesienia do samego Gerharta Hauptmanna i otwartości jego domu, Willi Łakowy Kamień – Wiesenstein, która była przed stu laty miejscem spotkań artystów i twórców, i która spełnia tę funkcję także dziś.

Już na początku roku jagniątkowskie Muzeum wraz z Biblioteką Narodową w Berlinie i Instytutem Germanistyki Uniwersytetu Wrocławskiego stało się współorganizatorem Międzynarodowej Konferencji Naukowej w Berlinie pt. *Niemieckie Dziedzictwo kulturowe na Śląsku*, zaś jako wydarzenie towarzyszące konferencji zaplanowano pierwszą odsłonę nowej wystawy wędrującej *Gerhart Hauptmann i Karkonosze* podkreślającej silne związki Hauptmanna z Karkonoszami. Ekspozycja, która powstała we współpracy Muzeum Miejskiego Dom Gerharta Hauptmanna z Oddziałem Muzeum Karkonoskiego w Jeleniej Górze *Dom Carla i Gerharta Hauptmannów* w Szklarskiej Porębie odbywa tournée po muzeach i instytucjach kultury w Polsce i w Niemczech.

Kolejną inicjatywą był międzynarodowy konkurs poetycki *Śladami Hauptmanna* zorganizowany przez Muzeum Dom Gerharta Hauptmanna w Jagniątkowie we współpracy ze Stowarzyszeniem *W Cieniu Lipy Czarnoleskiej*. Celem konkursu było nie tylko zapewnienie twórczej inspiracji ludziom pióra, ale przede wszystkim popularyzowanie twórczości literackiej Gerharta Hauptmanna, twórcza refleksja nad życiem i dorobkiem literackim śląskiego Noblisty oraz integrowanie i rozwój środowisk literackich w kraju oraz nawiązanie kontaktów z twórcami zagranicznymi. Ogromne zainteresowanie konkursem zaskoczyło nawet samych organizatorów. Do jagniątkowskiego Muzeum napłynęło 441 utworów głównie z Austrii, Czech, Niemiec i Polski. Najpiękniejsze, zdaniem jury, wiersze ukazały się drukiem w wydanej przez Muzeum jubileuszowej publikacji pt. *Śladami Gerharta Hauptmanna*.

Zamieszczone tam ilustracje to prace młodych artystów, biorących udział w plenrze artystycznym w Jagniątkowie, ogólnopolskim konkursie graficznym dla młodzieży i konkursie plastycznym dla dzieci *Śladami Gerharta Hauptmanna* realizowanych przez Muzeum Miejskie Dom Gerharta Hauptmanna.

Tradycyjnie w pierwszą sobotę sierpnia, na pamiątkę wprowadzenia się Gerharta Hauptmanna do Willi Łakowy Kamień, Mmuzeum również w roku jubileuszowym zorganizowało coroczne święto *Dzień Otwartych Drzwi*. Przez cały dzień wszystkim przybyłym gościom oferowano zarówno bezpłatny wstęp, jak i bezpłatne

oprowadzanie po Muzeum z przewodnikiem. W ciągu całego dnia zwiedzającym towarzyszyła muzyka oddająca klimat muzyczny okresu, kiedy w jagniątkowskiej willi tworzył Gerhart Hauptmann, zaś w parku otaczającym Muzeum czekały na gości stoiska z książkami, wyrobami regionalnego rękodzieła, prezentowali się także lokalni artyści.

Wielkim powodzeniem cieszyły się także zorganizowane we współpracy z Filharmonią Dolnośląską w Jeleniej Górze dwa jubileuszowe koncerty urodzinowe w ramach projektu *Gerhart Hauptmann i Muzyka*. Koncerty pod patronatem Konsula Generalnego RFN we Wrocławiu, Pana dra Gottfrieda Zeitza i Prezydenta Miasta Jeleniej Góry, Pana Marcina Zawily odbyły się 16 i 17 listopada w Filharmonii Dolnośląskiej w Jeleniej Górze i następnego dnia w Teatrze im. Gerharta Hauptmanna w niemieckim Zittau. Orkiestra symfoniczna Filharmonii Dolnośląskiej, z towarzyszeniem dwóch wrocławskich chórów pod batutą Sławka A. Wróblewskiego – dziekana Uniwersytetu Muzycznego w Warszawie – wirtuozowsko zaprezentowała fragmenty opery *Czarna Maska* Krzysztofa Pendereckiego i fragmenty innych ulubionych przez noblistę utworów i kompozytorów – Ryszarda Wagnera i Ryszarda Straussa. Nie bez powodu w ten właśnie sposób postanowiliśmy uczcić pamięć pisarza, gdyż Gerhart Hauptmann zaliczany jest do twórców, którzy nie tylko posiadali wyjątkowy słuch i smak muzyczny ale i swój wewnętrzny stosunek do melodyjności języka. Wiele jego utworów poetyckich cechuje muzyczna wrażliwość, w jego rodzinie często muzykowano, on sam czasami także grywał na skrzypcach i fortepianie,

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze-Jagniątkowie

a w Jagniątkowskiej willi polecił stworzyć muzyczny salon, w którym często rozbrzmiewała muzyka.

Muzeum Miejskie Dom Gerharta Hauptmanna w ramach obchodów jubileuszu poza wymienionymi powyżej projektami kulturalnymi realizowało stałe formy działalności również z zakresu pedagogiki muzealnej.

Wymowa ostatnich słów, jakie miał wypowiedzieć Gerhart Hauptmann w Willi Łąkowy Kamień w Jagniątkowie – *Czy jestem jeszcze w moim domu?* w kontekście zorganizowanych przez Muzeum Miejskie Dom Gerharta Hauptmanna uroczystości jubileuszowych, miała podkreślić ciągłość tradycji tego miejsca i jego znaczenie dla wspólnego polsko-niemieckiego dziedzictwa kulturowego. Obchody jubileuszowego Roku Hauptmannowskiego w Jeleniej Górze przekonały nas, że poezja, muzyka, sztuka nadal pozostają ważnym medium porozumiewania się na płaszczyźnie kultury i są nie tylko sposobem przekazywania estetycznych wartości, lecz także drogą przenoszenia informacji o otaczającej nas rzeczywistości, kształtując tym samym nasz poziom postrzegania tego, co jest wokół nas, jak i tego, co jest w nas samych. Biorąc pod uwagę niezwykle zaangażowanie w obchody jubileuszowego Roku Hauptmannowskiego w Jeleniej Górze muzyków, plastyków, literatów, przedstawicieli różnych środowisk, twórców profesjonalnych i amatorów, dzieci, młodzieży i seniorów bez obaw można stwierdzić, że Gerhart Hauptmann tu w Jagniątkowie, w Karkonoszach nadal *jest w swoim domu*.

Muzeum każdego roku organizuje ponad 20 przedsięwzięć kulturalnych o zróżnicowanym charakterze. Działalność kulturalna znalazła uznanie kapituły Dolnośląskiego Klucza Sukcesu. W 2008 roku jury uhonorowało Muzeum Miejskie Dom Gerharta Hauptmanna zaszczytnym mianem najlepszej instytucji kultury na Dolnym Śląsku. Zdobyć Dolnośląskiego Klucza Sukcesu w kategorii *Najlepsza instytucja kultury/inicjatywa kulturalna* nie było łatwe dla niewielkiej i stosunkowo młodej jednostki, biorąc pod uwagę silną oraz liczną konkurencję z całego Dolnego Śląska wraz z Wrocławiem. Podstawą do przyznania nagrody była niewątpliwie szeroko pojmowana działalność kulturalna Muzeum, znanego nie tylko w najbliższym regionie, ale także poza granicami kraju jako swoiste centrum kulturalnego dialogu polsko-niemieckiego i budowania wspólnej europejskiej przeszłości.

Istotne przesłanie na przyszłość niosą zapisane w liście z Josefem Chapiro słowa Hauptmanna:

„Było dla mnie zupełnie oczywiste, że jestem w takim samym stopniu Europejczykiem co i Niemcem, a może nawet nie można być prawdziwym Niemcem, nie czując się Europejczykiem.”

Dziś funkcjonujące w Willi Łąkowy Kamień Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” to miejsce pamięci nierozzerwalnie związane z duchem pisarza, pełniące rolę swoistego pomostu polsko-niemieckiego i promujące wartości ponadnarodowe, odgrywające ważną rolę kulturotwórczą. Niepowtarzalna aura dawnej rezydencji śląskiego noblisty sprawia, że każdy, kto choć raz ją odwiedził, często i chętnie tutaj powraca.

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH PROJEKTÓW
zrealizowanych przez Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna”
w Jeleniej Górze
w latach 2005-2015

ROK 2005

1. Wystawa obrazów serbołużyckiego artysty Jana Bucka, popularyzująca wielokulturowy charakter regionu pogranicza, przygotowana w ramach kontynuacji cyklu spotkań z wybitnymi artystami z miast partnerskich Jeleniej Góry. Wystawa zorganizowana została we współpracy z Biurem Wystaw Artystycznych, Muzeum Serbskim i Serbołużyckim Towarzystwem Naukowym w Bautzen.

2. Spotkanie z Tadeuszem Różewiczem i otwarcie wystawy poświęconej pisarzowi pt. „Wielcy twórcy w Karkonoszach” otwierającej nowy cykl imprez poświęconych prezentacji wielkich twórców z Dolnego Śląska. (21.05.2005)

3. Seminarium dla studentów „Śląsk w literaturze” pozwalające rzucić spojrzenie na rozwój literatury śląskiej od baroku do teraźniejszości, składające się z 14-stu bloków tematycznych i wycieczek śladami Tkaczy, w rejon Wrocławia i okolic. (14-21.05.2005)

4. „Dni Europy w Domu Gerharta Hauptmanna”. Prezentacje wydawnicze wierszy „To ludzka rzecz!...” Cypriana Kamila Norwida tłumaczenia Petera Gehrischa i wydawnictwa „Fantasmagorie” , Wojciecha Izaaka Strugały z Lwówka Śląskiego w ramach cyklu spotkań z polskimi, czeskimi i niemieckimi artystami. (27-28.05.2005)

5. Wykład i prezentacja wydawnictwa z Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Gerhart Hauptmann i Żydzi. Konstelacje i konstrukcje w życiu i utworach”. (19.06.2005)

6. Prezentacja wystawy: „Agnetendorf/Jagniątków: wczoraj, dziś, jutro” w Muzeum Kraszewskiego w Dreźnie. Wystawa czasowa „Agnetendorf/Jagniątków: wczoraj, dziś, jutro” poświęcona historii miejscowości, przedstawionej w postaci zdjęć, widokówek i przewodników z przełomu wieku i wspomnień mieszkańców została zaprezentowana zarówno Jagniątkowie jak i w Muzeum Kraszewskiego w Dreźnie. (26.06.2005)

7. Konferencja „Ponadnarodowy Antysemityzm” Historia i teraźniejszość antysemityzmu w Polsce, Czechach i w Niemczech” organizowana w ramach Dnia Pracy Twórczej, składająca się z warsztatów tematycznych członków Forum Naukowego ds. Nacjonalizmu, Rasizmu i Antysemityzmu „Villigster e.V.” w Berlinie i konferencji ekspertów z Polski, Czech i Niemiec analizujących antysemityzm w tych trzech krajach, z uwzględnieniem specyficznych historycznych uwarunkowań. (8-10.07.2005)

8. Wykłady i dyskusja z Leszkiem Hermanem Oświęcimskim, Jurijem Andruchowiczem i Michaelem Angele zatytułowana „Melancholia”. Spotkanie było jednocześnie jedną z cyklu imprez odbywających się w całej Polsce organizowanych przez „MitOst Wandersalons”. (16.07.2005)

9. Międzynarodowe Warsztaty Operowe pod kierownictwem artystycznym inicjator i organizator projektu Małgorzaty Mierczak, poświęcone zapomnianemu przez naukę i praktykę wykonawczą muzycznemu aspektowi Legendy o Karconoskim Duchu Gór. Celem warsztatów było przestudiowanie pod kierunkiem renomowanych pedagogów z uczelni europejskich – fragmentów arii i duetów pochodzących z zapomnianych oper o Duchu Gór Liczyrzepie, a następnie wykonanie ich przed publicznością podczas „Dnia Drzwi Otwartych” w Willi „Łąkowy Kamień”. (od 23.07.2005 do 05.08.2005)

10. Dzień Drzwi Otwartych w Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” upamiętniający wprowadzenie się Hauptmanna do willi „Łąkowy Kamień”, podczas którego oferowano gościom bezpłatny wstęp do muzeum, bezpłatne oprowadzanie, prezentację nowo pozyskanych eksponatów, nowych wystaw czasowych i przygotowane na ten dzień specjalne atrakcje kulturalne. (06.08.2005)

11. Przedstawienie „Gerhart Hauptmann” w parku willi „Łąkowy Kamień” autorstwa austriackiego twórcy prof. Holzingera. Sztuka zrealizowana przez amatorski teatr z Wiednia, powstała w wyniku inspiracji życiem i twórczością wielkiego poety i noblisty. (28.08.2005)

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze-Jagniątkowie

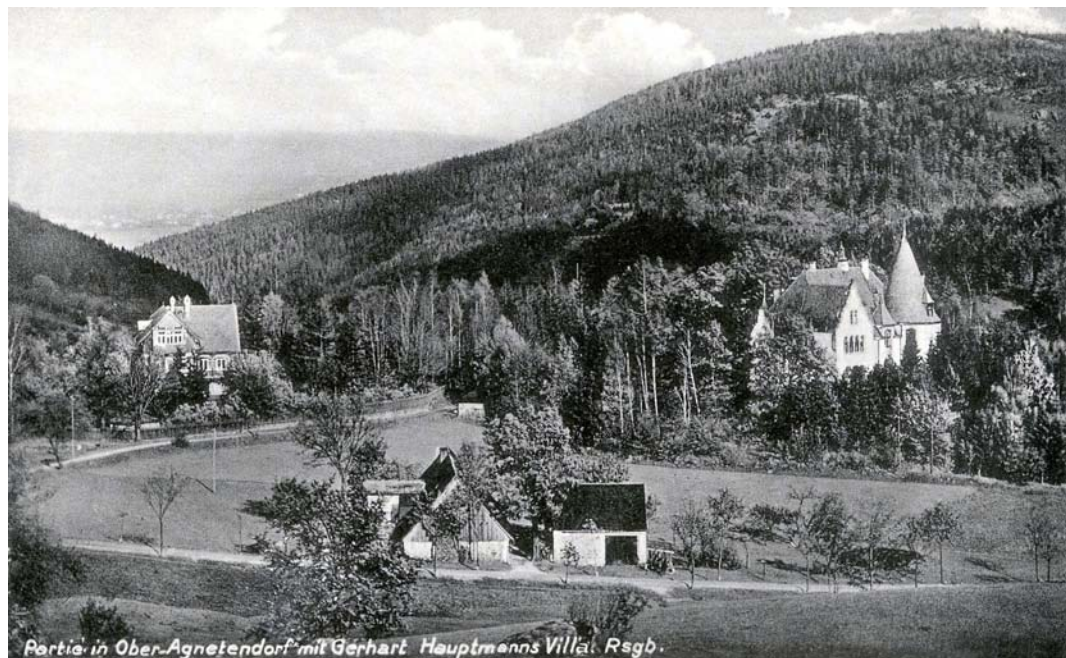
12. Koncert Chóru Ekumenicznego Świątyni „Wang” działającego przy parafii ewangelicko-augsburskiej „Wang” w Karpaczu i grupy śpiewających pasjonatów z parafii katolickiej. (18.09.2005)

13. Spotkanie dyskusyjne „Pisarz na pograniczu kultur” organizowane w ramach II Międzynarodowego Festiwalu Opowiadań (współorganizator Miasto Wrocław), w którym udział wzięli min. Olga Tokarczuk, Wojciech Kuczok, Irena Breżna (Szwajcaria) i Jörg Bernig (Niemcy).

14. Prezentacja broszury wydanej przez Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” poświęconej historii Jagniątkowa: „Jagniątków wczoraj-dziś-jutro” prezentującej zdjęcia i teksty z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości miejscowości, która w ubiegłym roku obchodziła 350-lecie swego istnienia. (15.11.2005)

15. Koncert z okazji 143 rocznicy urodzin Gerharta Hauptmanna – ulubione utwory muzyczne pisarza w wykonaniu Krzysztofa Gotartowskiego (fortepian) i Ewy Antosik (skrzypce). (15.11.2005)

16. Z cyklu imprez „Rozmowy przy kominku” – „Spojrzenie na Polskę” spotkanie i dyskusja z Corneliussem Bormannem, byłym korespondentem ARD prezentującym swoją książkę pt. „Polen unser Nachbar. Der Adler mit der Frau im Herzen” poruszającą temat aktualnego stanu stosunków polsko-niemieckich i z Miroslavem Karas, wieloletnim czeskim korespondentem telewizyjnym w Warszawie, który przedstawił swoje spostrzeżenia w stosunkach polsko-czeskich. (27.11.2005)

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze-Jagniątkowie

17. „Idą Święta” – koncert kolęd i muzyki bożonarodzeniowej w ramach IX Międzynarodowych Spotkań Kolędowych autorstwa Urszuli Gniewek w wykonaniu zespołu kameralnego „Jak Amadeusz” i jego gości. (16.12.2005)

18. „Kolędy Świata” – koncert kolęd w ramach IX Międzynarodowych Spotkań Kolędowych autorstwa Urszuli Gniewek w wykonaniu Solistów Kameralistów „Chór z Kościoła Marcina Lutra” z Görlitz. (29.12.2005)

ROK 2006

1. Wystawa „Karkonosze” prezentująca fotografie autorstwa Zbigniewa Kulika. Wystawa powstała w ramach Roku Kultury Polskiej w Niemczech i prezentowana była w Brukseli, Budapeszcie oraz Strasburgu. Zebrane na wystawę fotografie przedstawiają najpiękniejsze miejsca w Karkonoszach, uchwycone obiektywem aparatu w różnych porach roku. Zbigniew Kulik jest autorem wielu przewodników turystycznych, a także artykułów dotyczących historii i geografii Karkonoszy. (8.01.2006)

2. Koncert Noworoczny – tradycyjny koncert będący jednocześnie ostatnim koncertem w ramach IX Międzynarodowych Spotkań Kolędowych autorstwa Urszuli Gniewek w wykonaniu zespołu kameralnego. Podczas koncertu prezentowano nastrojowe utwory świąteczne i karnawałowe z Polski, Czech i Niemiec. W trakcie koncertu odbyła się zbiórka pieniędzy w ramach wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. (08.01.2006)

3. Seminarium i workshop dla młodzieży z Saksonii „Gerhart Hauptmann – Europejczyk”. Tematem spotkania 40 uczniów z Saksonii organizowanego w ramach cyklu spotkań „Śladami Gerharta Hauptmanna” było życie Noblisty jako Europejczyka. Ponadto tematem spotkania była obecna sytuacja w Europie. Współorganizatorem warsztatów i seminarium była Fundacja Roberta Boscha. (20-24.03.2006)

4. Wystawa „Zaginione Sudety” zorganizowana z inicjatywy praskich mieszkańców skupionych wokół Stowarzyszenia „Antikoplex”, **konfrontująca historyczne oblicza miejscowości z polsko-czesko-niemieckiego pogranicza.** W obliczu nieustających zmian obszaru ukazano w sposób szczególnie piękno regionu składając uczestników do refleksji nad wspólną przeszłością i przyszłością. Wystawa została zorganizowana przy współpracy z Fundacją Roberta Boscha oraz przedstawicielami Stowarzyszenia „Antikoplex” z Pragi. (03.04.2006)

5. Konkurs plastyczny dla dzieci „O Wielkanocne Jajo”. Wspólnemu malowaniu towarzyszyły opowieści o zwyczajach i tradycjach związanych z obchodami Świąt Wielkanocy w Polsce i w Niemczech. (07.04.2006)

6. Prezentacja książki Marka Krajewskiego „Widma w mieście Breslau”. Spotkanie autorskie z filologiem klasycznym, wykładowcą Uniwersytetu Wrocławskiego Markiem Krajewskim, autorem mrocznego thrillera, w którym odtworzona została atmosfera przedwojennego Wrocławia. Spotkanie miało charakter otwarty. (11.05.2006)

7. Wystawa z cyklu „**Wielcy Twórcy Dolnego Śląska**” prezentująca życie i twórczość jednej z najbardziej znanych osobistości związanej z regionem Dolnego Śląska **Henryka Tomaszewskiego**. Wystawa powstała z okazji **50-tego jubileuszu istnienia Teatru Pantomimy**, którego twórcą był Tomaszewski. Tematem przewodnim wystawy były inspiracje Tomaszewskiego czerpane z twórczości Gerharta Hauptmanna. Autorem prezentowanej wystawy był Stefan Kaiser bliski współpracownik i przyjaciel Tomaszewskiego. Wystawa została zorganizowana we współpracy z Muzeum Miejskim Wrocławia, Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu, Muzeum Lalek w Karpaczu, Wrocławskim Teatrem Pantomimy.

8. **Spotkanie otwarte z młodymi literatami z Saksonii podsumowujące ich pobyt w Polsce w ramach stypendium literackiego Saksońskiej Fundacji Kultury z Drezna**. Trzech stypendystów z Niemiec przedstawiało swoje spostrzeżenia na temat Polski i Polaków, fragmenty własnych utworów, zaś o oprawę muzyczną zadbali młodzi artyści z Lipska.

9. **Uroczystość upamiętniająca 60-tą rocznicę śmierci Gerharta Hauptmanna**. Podczas uroczystości przedstawiono wykłady dotyczące ostatnich dni Gerharta Hauptmanna spędzonych w Jagniątkowie w willi Wiesenstein, obecnej działalno-

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

ści muzeum, a także środowiska kolonii artystycznych w Karkonoszach i Charlotte E. Pauly. Otworzono także wystawę przedstawiającą grafiki Charlotte E. Pauly – szkice na łożu śmierci. Podczas uroczystości przekazane zostały również nowe zbiory na rzecz Muzeum Miejskiego DGH przez rodzinę Erdmann. Całość imprezy uświetnił koncert fortepianowy. (06.06.2006)

10. Międzynarodowe Warsztaty Operowe – odbywające się w Muzeum Miejskim poświęcone były tematyce Legendy o Duchu Gór – Liczyrzepie. Na warsztaty przybyli jak co roku młodzi artyści z Polski, Czech i Niemiec. Pod kierunkiem renomowanych pedagogów z uczelni europejskich przygotowali kameralne arie, ensemble pochodzących z zapomnianych oper o Duchu Gór. Kierownik projektu – Małgorzata Mierczak. (17-31.07.2006)

11. Dzień Otwartych Drzwi w Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” upamiętniający wprowadzenie się Hauptmanna do willi „Łąkowy Kamień”, podczas którego oferujemy naszym gościom bezpłatny wstęp do muzeum, bezpłatne oprowadzanie, prezentację nowo pozyskanych eksponatów, nowych wystaw czasowych i przygotowywane są również na ten dzień specjalne atrakcje kulturalne. W ciągu całego dnia w willi i w parku rozbrzmiewała muzyka i śpiew uczestników Międzynarodowych Warsztatów Operowych, na wieczór zaś przygotowano kameralny spektakl operowy Muzyczny Ogród Liczyrzepy – Liczyrzepa z wizytą u Gerharta Hauptmanna. (05.08.2006)

12. Wystawa promująca rzeźbę i garfikę Siegberta Amlera artysty urodzonego w Jeleniej Górze. Kontynuując cykl spotkań z wielkimi twórcami Dolnego Śląska Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” stało się gospodarzem wernisażu Siegberta Amlera – laureata tegorocznej Nagrody Kulturalnej Śląska. Nagroda przyznawana jest od 1977 roku artystom o wybitnych osiągnięciach w dziedzinie literatury lub sztuki związanych ze Śląskiem przez swoje pochodzenie bądź poprzez twórczość. Wystawa została zorganizowana we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Sportu Dolnej Saksonii. (16.09.2006)

13. Uroczysty koncert urodzinowy – upamiętniający 144 rocznicę urodzin Gerharta Hauptmanna. Muzycy – soliści Filharmonii Dolnośląskiej w Jeleniej Górze oraz Neue Lausitzer Philharmonie w Görlitz zaprezentowali m.in. ulubione utwory pisarza. (15.11.2006)

14. Z cyklu imprez „Rozmowy przy kominku” – „Kleine Geschichte Polens. Co Niemiec wie o historii Polski?” spotkanie i dyskusja z Manfredem Alexandrem profesorem Uniwersytetu w Kolonii, zajmującym się historią Europy Wschodniej, prezentującym swoją książkę poruszającą temat historii naszego kraju widzianej oczami obywatela Niemiec. (24.11.2006)

15. „Wiosna jesienią. Od polskiego listopada do niemieckiego maja. Europa narodów 1830-1832”. Wystawa koncentrowała się na zbliżeniu polsko-niemiecko-francuskim, u którego źródeł leży Powstanie Listopadowe. Lata 1830-1832 (a więc czas bezpośrednio sąsiadujący z polskim zrywem narodowym) charakteryzował się

dużym zainteresowaniem losami Polaków uciekających przed represjami do Niemiec, Francji, Belgii czy Wielkiej Brytanii. Autorzy wystawy dokumentują również inne formy poparcia dążeń niepodległościowych i zainteresowania emigracyjnym losem powstańców. Szkicują też sam przebieg i wynik powstania oraz reakcje na nie w Europie Zachodniej. Przygotowana w trzech wersjach językowych wystawa przybliżała mało znane akcenty przyjaźni i braterstwa narodów Europy sprzed ponad 100 lat. Wystawa została zrealizowana we współpracy z Muzeum Kultur Europejskich w Berlinie. (06.12.2006)

16. Koncert Bożonarodzeniowy w wykonaniu Chóru Ekumenicznego Świątyni „Wang” działającego przy parafii ewangelicko-augsburskiej „Wang” w Karpaczu i grupy śpiewających pasjonatów z parafii katolickiej. Koncert z okazji zbliżających się świąt Bożego Narodzenia prezentował kolędy i pastorałki polskie i niemieckie. Koncert połączony był z otwarciem wystawy czasowej zabytkowych ozdób i dekoracji Bożonarodzeniowych i XIX wiecznych szopek śląskich z prywatnych zbiorów Henryka Tomaszewskiego i Stefana Kaysera. (17.12.2006)

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze-Jagniątkowie

ROK 2007

1. Koncert Noworoczny – tradycyjny koncert kwartetu fortepianowego Krzysztofa Gotartowskiego. Muzycy zaprezentowali przede wszystkim utwory Gabriela Faurégo oraz Wolfganga Amadeusza Mozarta, usłyszeć można było również pozycje o charakterze świątecznym oraz karnawałowym.

2. Wernisaż wystawy malarstwa Ivo Hauptmanna – „Ivo Hauptmann – śladami ojca. Akwarele, pastele i obrazy olejne” prezentującej kunszt malarski najstarszego syna noblisty. Wystawa zorganizowana we współpracy z Archiwum Ivo Hauptmanna w Erkner pod kierownictwem prawniczki noblisty Pani Harriet Hauptmann. Wystawa prezentowała miejsca, w których poeta Gerhart Hauptmann bywał i mieszkał i składała się z ok. 40 pastelów, akwareli i obrazów olejnych, powstałych w czasie wspólnych podróży ojca z synem, tj. w Szklarskiej Porębie, Jagniątkowie, w Dreźnie, na wyspie Hiddensee, a także kilku impresji z Włoch z okolic Rapallo.

3. Konkurs plastyczny dla dzieci z Jagniątkowa pt. „O wielkanocne jajo”, którego tematem były dawne i współczesne tradycje wielkanocne w Polsce i w Niemczech. Przygotowane przez najmłodszych mieszkańców Jagniątkowa dekoracje wielkanocne ozdobiły muzeum na czas świąt.

4. Wystawa fotograficzna „Karkonosze” zorganizowana z okazji 60-lecia Związku Polskich Artystów Fotografików. Wystawa prezentowała prace zarówno nestorów polskiej fotografii artystycznej, jak i najmłodszych stażem artystów. Najstarsze zdjęcie pochodziło z 1958 r. Autorzy zaprezentowali w sumie 70 prac, których tematem były Karkonosze.

5. Wernisaż odnowionej wystawy stałej „100 lat willi Wiesenstein”, która w zdecydowanie ciekawszy sposób prezentuje historię domu Noblisty. Na odnowioną zmodernizowaną wystawę składają się szklane tablice, umieszczone w każdym z pomieszczeń wystawienniczych, które informują o przeznaczeniu danego pomieszczenia w czasach, gdy zamieszkiwał je Gerhart Hauptmann. Ważny element odnowionej wystawy stanowi terminal komputerowy z ekranem dotykowym umieszczony w Hali Rajskiej, dzięki któremu można w szybki i przejrzysty sposób uzyskać informacje biograficzne o poecie, jak i o wszystkich czterech Muzeach Hauptmanna. Ponadto terminal umożliwia wgląd do wirtualnej księgi znanych gości, którzy odwiedzili muzeum.

6. Forum Literackie z wiodącym tematem: „Mała Ojczyzna najbliższą inspiracją postaw twórczych”. W wieczorze poezji poza licznie przybyłymi gośćmi (ok. 60 osób) wzięli udział ludzie pióra, członkowie Stowarzyszenia *W Cieniu Lipy Czarnoleskiej* oraz pozostałych dolnośląskich klubów literackich.

7. „Dni Europy” – literackie spotkania z pisarzami z Polski, Holandii, Czech i Niemiec. Artyści z w/w krajów zjechali się do Lwówka Śląskiego i Jeleniej Góry na cykliczną trzydniową imprezę Dni Europy, Poezji i Sztuki. Goście muzeum mieli okazję obejrzeć odsłonę literackiego programu „Jestem czarodziejem prochu” w wykonaniu miłośników sztuki słowa, grupy cenionych literatów.

8. Prezentacja książki autorstwa Kurta Möllera **„Mit Rübezahl im Rucksack”** [Z Liczyrzepą w plecaku]. Prezentacja książki była szczególna, ponieważ dokonał jej Gość honorowy – sam autor książki. Około 90 studentów Filologii Germańskiej z jeleniogórskiego Kolegium Karkonoskiego przybyło do Muzeum, aby spotkać się z autorem popularnych opowieści o karkonoskim duchu – Liczyrzepie, wysłuchać historii ich powstania oraz treści najciekawszych z nich.

9. **Międzynarodowe warsztaty operowe** pod kierownictwem Małgorzaty Mierczak poświęcone zapomnianemu przez naukę i praktykę wykonawczą muzycznemu aspektowi Legendy o Karkonoskim Duchu Gór – Liczyrzepie. Celem warsztatów było przestudiowanie pod kierunkiem renomowanych pedagogów z uczelni europejskich (Drezno, Praga, Wrocław, Salzburg) – fragmentów zapomnianych oper o Duchu Gór, stworzonych przez kompozytorów na przestrzeni różnych epok.

10. **„Dzień Otwartych Drzwi”** – upamiętnia dzień wprowadzenia się G. Hauptmanna do Willi Wiesenstein 10 sierpnia 1901 roku. Muzeum oferuje w tym dniu bezpłatny wstęp oraz oprowadzania w języku polskim i niemieckim. Dzień Otwartych Drzwi jest jednocześnie finałem Międzynarodowych Warsztatów Operowych. W 2007 roku uczestnicy warsztatów – wybitni studenci kierunków wokalnych Akademii Muzycznych w Polsce, Czechach, Niemczech, Rosji oraz Litwie. przygotowali kameralny spektakl operowy „Muzyczny Liczyrzepa z wizytą u Gerharta Hauptmanna”.

11. **Europejskie Dni Dziedzictwa 2007** połączone z prelekcjami oraz wykładami poświęconymi przekraczaniu granic kultur – dziedzictwu materialnemu naszego

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

regionu jako celu podróży turystycznych szczególnej proveniencji. W ramach obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa otworzono wystawę poświęconą powojennej historii willi „Wiesenstein” oraz pałacom i zamkom polsko-czeskiego pogranicza.

12. Prezentacja przewodnika literackiego „Gerhart Hauptmann i jego domy” autorstwa Wolfganga de Bruyna i Antje Johanning. Przewodnik dotyczy wszystkich czterech domów, które zamieszkiwał Gerhart Hauptmann, a które dziś są dostępne zwiedzającym jako muzea: w Jagniątkowie i Szklarskiej Porębie w Polsce oraz w Erkner koło Berlina i na wyspie Hiddensee na Bałtyku w Niemczech.

13. Prezentacja literacka twórczości młodego stypendysty z Saksonii, powstałej w trakcie 6 tygodniowego pobytu stypendialnego w Willi Łakowy Kamień i zainspirowanej atmosferą tego miejsca. Projekt stypendialny „Na wyjeździe” zrealizowany został we współpracy z Saksońską Fundacją Kultury z Drezna.

14. Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Śląsk jako prowincja literacka. Napięcia między regionalizmem, a uniwersalizmem”. Organizatorzy zaprosili do udziału w swoim przedsięwzięciu 18 referentów z Niemiec, Czech i Polski, którego wyniki będą opublikowane w odrębnym tomie. Organizacja konferencji była możliwa dzięki wsparciu finansowemu, jakie udało się pozyskać z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, Saksońskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Konsulatu Generalnego RFN we Wrocławiu. Uczestnikami konferencji byli wybitni i znani badacze literatury, wśród nich H.-G. Roloff, J.-U. Fechner, P. Sprengel, W. Kunicki oraz młodzi naukowcy, m.in. pracownicy niemieckich, polskich i czeskich uniwersytetów, Instytutu Federalnego ds. Kultury i Historii Niemców we Wschodniej Europie oraz polskich Wyższych Szkół Zawodowych we Wrocławiu i Jeleniej Górze.

15. Międzynarodowe Spotkanie Literackie pt. „Orfeusz Jesienią”, organizowane wspólnie ze Stowarzyszeniem Literarische Arena we Lwówku Śląskim i Jagniątkowie w ramach cyklicznej imprezy „Dni Europy”. Tematem październikowych spotkań literackich była: „Poezja jako przekład niewymownego”. Gośćmi honorowymi w tym dniu było 10 autorów i tłumaczy poezji z Polski i Niemiec.

16. Tradycyjny koncert urodzinowy upamiętniający 145-rocznicę urodzin Gerharta Hauptmanna. Goście, którzy zjawili się w tym wyjątkowym dniu w muzeum mieli przyjemność wysłuchać nastrojowych Pieśni Izerokarkonoskich autorstwa Andrzeja Szymalskiego nawiązujących tematyką do cyklu wierszy poetyckich „Tchnienie” Wojciecha Śmigielskiego

17. Spotkanie z cyklu „Rozmowy przy kominku” zorganizowane we współpracy z Towarzystwem Polsko-Austriackim oraz austriackim Stowarzyszeniem Kulturinitiative Fügen. Tematyką tegorocznej imprezy były powiązania historyczne i kulturowe austriackiego regionu Zillertal i Kotliny Jeleniogórskiej. Na tą okazję przygotowano również w muzeum dla gości nową ekspozycję czasową – wystawa malarska austriackich twórców pt. „Dolina Zillertal i jej artyści”.

18. Wernisaż wystawy 19-wiecznych śląskich szopek bożonarodzeniowych pochodzących ze zbiorów Henryka Tomaszewskiego oraz Stefana Kaysera. Szafko-

we śląskie szopki prezentowane były w muzeum przez cały okres świąteczno-noworoczny i zostały wypożyczone specjalnie na ten cel z Muzeum Miejskiego Wrocławia. Gościem honorowym w tym dniu był Pan Stefan Kayser, który w swoim wystąpieniu przybliżył gościom historię powstawania oraz strukturę architektoniczną prezentowanych szopek. Świąteczną atmosferę dopełnił również koncert kolęd oraz muzyki bożonarodzeniowej w wykonaniu Chóru Ekumenicznego działającego przy Parafii Luteranckiej Wang w Karpaczu.

ROK 2008

1. **Spotkanie autorskie i prezentacja tomiku poezji pt. „Miniatury karkonoskie”** autorstwa Elżbiety Śnieżkowskiej-Bielak oraz Forum literackie – spotkanie wydawców i ludzi pióra z Jeleniej Góry. (18.01.2008)

2. Spotkanie autorskie i prezentacja biograficznej książki Bernharda Hauptmanna – krewnego śląskiego noblisty Gerharta Hauptmanna – pt. **„A ojczyzna znów żyje. Drogi wspomnień – sposoby pojednania”**. Gośćmi honorowymi w tym dniu byli: Bernhard Hauptmann – autor książki oraz wydawca dr Wolfgang Hesse. (20.02.2008)

3. Tradycyjnie każdego roku przed Świętami Wielkanocnymi Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” zaprasza dzieci z Jeleniej Góry i Jagniątkowa na konkurs plastyczny pt. **„O wielkanocne Jajo”**. (11.03. 2008)

4. Koncertem pt. **„Ballady świata”** w wykonaniu Eleonory i Georga Wagner, Muzeum przywitało przedstawicieli międzynarodowych kręgów literackich w ramach cyklicznej imprezy **„Dni Europy”**. 3-dniową imprezę odbywającą się w Dreźnie, Lwówku Śląskim i Jagniątkowie zorganizowano we współpracy Literarische Arena e.V., Starostwa Powiatowego we Lwówku Śląskim, Urzędu Miasta i Gminy we Lwówku Śląskim i Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna”. Dnia 23.05.2008 r. odbyła się uroczysta inauguracja imprezy we Lwówku Śląskim, która po dwudniowych prezentacjach poetyckich przeniesiona została do Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna”, gdzie odbyły się liczne spotkania autorskie, a także dyskusja na temat współpracy międzynarodowych czasopism literackich oraz **prezentacja antologii „Jestem czarodziejem prochów”**, będąca jednocześnie podsumowaniem: „Dni Europy 2007”. (25.05.2008)

5. **Prezentacja literacka** twórczości stypendystki z Saksonii, powstałej w trakcie 6 tygodniowego pobytu stypendialnego w Willi „Łąkowy Kamień” i zainspirowanej atmosferą tego miejsca. Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” i Saksońska Fundacja Kultury z Dreżna po raz kolejny zrealizowało wspólny projekt skierowany do literatów, w ramach którego niemieccy stypendyści mając możliwość tworzenia w innym nowym otoczeniu i biorąc udział w życiu kulturalnym w Polsce, wzbogacają swe doświadczenia, zyskują dodatkową inspirację twórczą, a na zakończenie pobytu przedstawiają wyniki swojej pracy na spotkaniu autorskim z młodzieżą. (11.06.2008)

6. Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” upamiętniając wprowadzenie się Gerharta Hauptmanna 10 sierpnia 1901 roku do willi „Łąkowy Kamień”, zorganizowało, jak co roku **„Dzień Otwartych Drzwi”**. Podczas spotkania oferowano zwiedzającym bezpłatny wstęp do muzeum, bezpłatne oprowadzanie w małych grupach w języku polskim i niemieckim, a także prezentację multimedialną „W wirze historii” poświęconą Gerhartowi Hauptmannowi. Ponadto zwiedzający mogli obejrzeć **wystawę czasową poświęconą śląskiemu artyście, twórcy malowideł ściennych w willi Hauptmanna – Johannesowi Maximilianowi Avenariusowi, a także wystawę Else Ury, niemieckiej autorce książek dla dzieci**. Oprócz prezentacji w ciągu całego dnia fragmentów pięknych arii i duetów w „Hali Rajskiej”, odbył się spektakl operowy poświęcony zapomnianemu przez naukę i praktykę wykonawczą muzycznemu aspektowi Legendy o Karkonoskim Duchu Gór – Liczyrzepie pt. **„Muzyczny Ogród Liczyrzepy”**. (02.08.2008)

7. W Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” miało miejsce kolejne wydarzenie kulturalne zorganizowane w ramach **Europejskich Dni Dziedzictwa**, tj. **prezentacja publikacji *Meine Heimkehr in die Fremde* połączona z dyskusją pt. *Korzenie tradycji. Od ojczyzny do ojcowizny***. 5 referentów z Polski i Niemiec w swoich wystąpieniach nawiązywało do aktualnego dziś tematu utraconej ojczyzny, jako inspiracji twórczej dla artystów polskich i niemieckich. (17.09.2008)

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

8. Spotkanie z Panią Marią Nienartowicz, autorką książek dla dzieci związanych tematycznie z najbliższym regionem. Muzeum zaprosiło do udziału w spotkaniu najmłodszych, tj. głównych odbiorców książek Pani Nienartowicz, dzieci ze szkół w Jagniątkowie, Jeleniej Górze i Sobieszowie, które miały możliwość zapoznania się m.in. z opowieściami o karkonoskim skrzacie. Spotkanie było jednocześnie promocją **„Bajkowego przewodnika po Jagniątkowie” dla dzieci**. (30.09.2008)

9. Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” było współorganizatorem Międzynarodowej Konferencji Filologicznej **„Słowo jako wyraz duchowości człowieka”** organizowanej przez Kolegium Karkonoskie w Jeleniej Górze. W ramach programu towarzyszącego konferencji odbyły się w Muzeum warsztaty literackie, w których udział wzięli goście z Polski, Czech, Niemiec, Holandii i Anglii. Tego samego dnia uczestnicy konferencji oraz zainteresowani goście wzięli udział w przygotowanym przez Muzeum spotkaniu literackim **„Za kulisami wielkich”**. (17.10.2008)

10. Koncert urodzinowy z okazji 146 rocznicy urodzin Gerharta Hauptmanna pt. **„Marlena Dietrich z wizytą u Hauptmanna”**. To szczególne spotkanie poprowadził Henryk Dumin a w postać Marleny Dietrich wcieliła się znana i ceniona artystka – **Iwona Konieczkowska**, aktorka krakowska, laureatka wielu prestiżowych nagród i przeglądów piosenek aktorskich. Jeleniogórska aktorka Irmina Babińska recytowała fragmenty wspomnień i wierszy Marleny Dietrich. (15.11.2008)

11. Spotkanie z prof. Janem Miodek, w ramach cyklicznych „Rozmów przy kominku”, organizowanych z myślą o podtrzymaniu tradycyjnej roli Willi Wiesenstein, która od początku swego istnienia była miejscem spotkań wybitnych przedstawicieli kultury, sztuki oraz polityki. W tym roku goście Muzeum mieli okazję wysłuchać wystąpienia pt. **„Ojczyzna polszczyzna”**, które wygłosił znany i wielokrotnie uhonorowany badacz języka polskiego oraz kultury niemieckojęzycznego Śląska, Dyrektor Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego – prof. Jan Miodek. (22.11.2008)

12. W szczególnym i podniosłym przedświątecznym czasie w Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” odbyła się **III Karkonoska Wigilia Literacka** – spotkanie środowisk twórczych, któremu towarzyszyła prezentacja tomiku wierszy o Jeleniej Górze – zwycięzcy zorganizowanego wcześniej konkursu. Spotkanie zorganizowano we współpracy ze Stowarzyszeniem literackim *W Cieniu Lipy Czarnoleskiej*. Organizacja Karkonoskiej Wigilii Literackiej była skierowana przede wszystkim do środowisk osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. osób dotkniętych inwalidztwem, a także członków działających w Jeleniej Górze grup literackich. (12.12.2008)

Profesor Jan Miodek
Fot. archiwum Muzeum Miejskiego
„Dom Gerharta Hauptmanna”
w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

WYRÓŻNIENIE DZIAŁALNOŚCI KULTURALNEJ MUZEUM MIEJSKIEGO „DOM GERHARTA HAUPTMANN”

27 września 2008 r. kapituła XII edycji Dolnośląskiego Klucza Sukcesu uhonorowała po raz pierwszy w historii jeleniogórską instytucję samorządową Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” zaszczytnym mianem najlepszej instytucji kultury na Dolnym Śląsku w 2007 r.

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

Dolnośląski Klucz Sukcesu jest wyróżnieniem przyznawanym od 12 lat, którego celem jest promocja wszystkiego, co najlepsze w naszym regionie. Przeznaczony jest dla najwybitniejszych osobistości, najgospodarniejszych gmin, najlepszych firm, wybitnych jednostek kultury i sztuki. Zdobycie Dolnośląskiego Klucza Sukcesu w kategorii „najlepsza instytucja kultury lub inicjatywa kulturalna” z pewnością nie było łatwe dla niewielkiej jednostki działającej zaledwie od 1 maja 2005 r., biorąc pod uwagę silną oraz liczną konkurencję z całego Dolnego Śląska. Nie przeszkodziło to jednak w zdystansowaniu trzech innych finalistów, między innymi Ośrodka Kultury i Sztuki we Wrocławiu. Podstawą do przyznania nagrody była niewątpliwie szeroko pojmowana działalność kulturalna Muzeum, znanego nie tylko w najbliższym regionie, ale także poza granicami kraju jako swoiste centrum kultury oraz miejsce dialogu polsko-niemieckiego, budowania wspólnej europejskiej przeszłości.

ROK 2009

1. Wernisaż wystawy fotograficznej pt. **„Aura Karkonoszy”** autorstwa **Zbigniewa Kulika**. Wystawa zorganizowana została we współpracy z Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu. (04.01.2009 - 31.03.2009)

2. Finisaż wystawy **Marie Louise Kaempffe** pt. **„Czarna sztuka na białym papierze”** zrealizowanej we współpracy z Muzeum Kultur Europejskich w Berlinie, połączony z lekcją muzealną i konkursem dla dzieci „o najpiękniejszą wycinankę”. W finisażu uczestniczyli uczniowie klas od I do III Szkoły Podstawowej w Jagniątkowie, Szkoły Podstawowej nr 11 w Jeleniej Górze oraz Szkoły Podstawowej nr 15 w Sobieszowie. (23.02.2009)

3. Wernisaż wystawy **ekslibrisów** autorstwa **Krzysztofa Kmiecica** – autora ponad 2500 prac, 130 wystaw indywidualnych i 150 wystaw zbiorowych prezentowanych w Polsce i za granicą. Na wystawę składały się ekslibrisy znanych pisarzy i poetów polskich. Krzysztof Kmiec sporządził także ekslibris dla biblioteki muzealnej. Wystawa prezentowana była w dniach od 13.03.2009 do 25.05. 2009 r.

4. Muzeum zorganizowało **konkurs plastyczny „O wielkanocne jajo”** oraz prezentację bajkowego przewodnika dla dzieci po Jagniątkowie w ramach wielkanocnych warsztatów integracyjnych dla dzieci dotkniętych inwalidztwem oraz młodzieży pełnosprawnej. Poprzez organizację warsztatów integracyjnych Muzeum włączyło się przede wszystkim w niezwykle istotną ideę wspierania integracji i przeciwdziałania niepełnosprawności poprzez promowanie społeczeństwa zintegrowanego wśród dzieci i młodzieży. (06.04.2009)

5. Wernisaż wystawy fotograficznej pt. **„Grabarka”** autorstwa **Janusza Moniatowicza**, znanego i cenionego artysty fotografa. Pan Moniatowicz jest autorem wielu publikacji albumowych – między innymi „Wang”, „Jelenia Góra”, „Nieborów”, „Krzyszów”, „Bolesławiec”. Jest także Przewodniczącym Karkonoskiego Oddziału Polskiego Związku Artystów Fotografików. Wystawa prezentowana była od 30.04.2009 do 9.10.2009 r.

6. Muzeum obchodziło międzynarodowe święto muzealne „**Noc Muzeów**”. W ramach bogatego programu przygotowanego dla gości na tą okazję zaoferowano interesujące prelekcje o charakterze multimedialnym, związane m.in. z prezentacją wyjątkowej atmosfery otaczających nas Karkonoszy, pięknych zabytków Kotliny Jeleniogórskiej, a także z życiem i twórczością G. Hauptmanna, oraz miejscem, które zamieszkiwał w Karkonoszach. Natomiast wyjątkowy koncert w wykonaniu uczniów ze szkół muzycznych regionu Dolnego Śląska i Szkoły Muzycznej Musica Via Regia z Görlitz oraz uczestników Muzycznej Grupy Integracyjnej PENTATONIKA w ramach warsztatów muzycznych „**Młódzież na Szlaku Pałaców Dolnego Śląska**” przybliżył zebranim gościom w znaczący sposób atmosferę willi Łąkowy Kamień. (15.05.2009)

7. W Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” odbył się w ramach **Dni Kultury Czeskiej** wernisaż wystawy fotograficznej pt. „**Góry Izerskie**” autorstwa czeskiego twórcy z Jabłońca **Milosa Kirchnera**. Wystawę można było zwiedzać od 29.05.2009 do 26.07.2009 r.

8. **Międzynarodowe Spotkanie Literackie** pt. „**Orfeusz – magia dźwięków**”, organizowane wspólnie ze Stowarzyszeniem Literarische Arena we Lwówku Śląskim

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze-Jagniątkowie

i Jagniątkowie w ramach cyklicznej imprezy „**Dni Europy**”. Tematem tegorocznych spotkań literackich był fenomen dźwięku i odzew muzycznego czaru sztuki. Głównym bohaterem spotkania był oprócz artystów i poetów z Polski, Czech i Niemiec, **Hatif Janabi** – jeden z najciekawszych poetów oraz najbardziej zasłużonych osób dla literatury i kultury polskiej. (31.05.2009)

9. Z okazji **Dnia Dziecka** odbyła się w Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” prezentacja najnowszego bajkowego przewodnika po Jagniątkowie autorstwa Marii Nienartowicz i Marioli Miszczuk, będącego z jednej strony piękną lekturą dla dzieci, z drugiej zaś posiadającego wiele przydatnych informacji również dla dorosłych. Bohaterami spotkania byli oczywiście najmłodsi, tj. dzieci ze szkół w Jagniątkowie, Jeleniej Górze i Sobieszowie. (01.06.2009)

10. Projekt pt. „**Gerhart Hauptmann a Polacy po II wojnie światowej w dokumentacji filmowej Roberta Stando**”. Głównym skutkiem przedsięwzięcia było pozyskanie i popularyzacja wiedzy o pisarzu niemieckim Gerharcie Hauptmannie, laureacie Literackiej Nagrody Nobla (1912), a także ukazanie i udokumentowanie nieznanych faktów z jego biografii z lat 1945-1946 na podstawie twórczości filmowej polskiego dokumentalisty Roberta Stando. Na tej bazie przedstawienie kon-

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

kretnych przykładów pomocy Hauptmannowi przez Polaków po II wojnie światowej. Porozumienie w polsko-niemieckich obszarach szeroko rozumianej kultury, historii oraz edukacji nowych postaw społecznych w konsekwencji spowodowało otworzenie się na współpracę, dialog i aktywne przełamywanie uprzedzeń i mitów. (01-02.06.2009)

11. Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” upamiętniając wprowadzenie się Gerharta Hauptmanna 10 sierpnia 1901 roku do willi „Łąkowy Kamień”, zorganizowało, jak co roku **„Dzień Otwartych Drzwi”**. W święta w Muzeum odbył się wernisaż wystawy **dioram śląskich, tj. zabytkowych obrazów przestrzennych ze zbiorów Henryka Tomaszewskiego i Stefana Kaysera**. Na wystawie prezentowanych było 17 dioram pochodzących z różnych ośrodków twórczych, głównie śląskich. Najwięcej przedstawień pochodziło z Kotliny Kłodzkiej. Wystawa była prezentowana do 11 października 2009 r.

Podczas Dnia Otwartych Drzwi oferowano zwiedzającym bezpłatny wstęp do muzeum, bezpłatne oprowadzanie w małych grupach w języku polskim i niemieckim, a także prezentację multimedialną „W wirze historii” poświęconą Gerhartowi Hauptmannowi. Na turystów czekało jednak w tym dniu szereg dodatkowych atrakcji, np. letni koncert 7 osobowego jazzowego zespołu **„Karkonoscy Stomper-si” w zabytkowym parku Muzeum**, a następnie przygotowany specjalnie na tą okazję bufet śląski. Na zakończenie pełnego atrakcji dnia otwartych drzwi goście mogli wysłuchać spektakl operowy poświęcony zapomnianemu przez naukę i praktykę wykonawczą muzycznemu aspektowi Legendy o Karkonoskim Duchu Gór – Liczyrzepie pt. **„Muzyczny Ogród Liczyrzepy”**. (01.08.2009)

12. Spotkanie z cyklu **„Rozmowy przy kominku”**. Od początku swego istnienia willa Łąkowy Kamień była miejscem spotkań przedstawicieli elit kulturalnych i politycznych. Pielęgnowując tę tradycję w ramach organizowanych corocznie rozmów przy kominku spotykają się ludzie świata literatury, historii i sztuki, podejmując dyskusję na aktualne tematy dotyczące m.in. stosunków polsko-niemieckich i tożsamości europejskiej. W tym roku spotkanie poświęcone było tematowi ruchu oporu oraz 20-lecia upadku muru berlińskiego. Zaproszeni na debatę historycy z Polski i Niemiec spotkali się w Jagniątkowie z ciepłym przyjęciem licznie zgromadzonej publiczności. (11.09.2009)

13. Muzeum było organizatorem koncertu operowego pt. **„Willa Łąkowy Kamień. Niegdyś zamek „sprzeciwu i obrony”, dziś międzynarodowe centrum spotkań i dialogu kulturowego”**. Przede wszystkim organizacja tego niecodziennego koncertu operowego z udziałem wybitnych artystów, przedstawicieli renomowanych uczelni w Pradze (pod kier. Prof. Jaroslava Mrazek), była niewątpliwie niekonwencjonalną oraz nowatorską formą popularyzacji i ochrony elementów tradycyjnej kultury regionalnej, noszącej przecież również znamiona wpływów kultury czeskiej oraz niemieckiej. Realizacja tego przedsięwzięcia umożliwiła jednocześnie aktywne włączenie się w ideę corocznych obchodów **Europejskich Dni Dziedzic-**

stwa, a także, przy wykorzystaniu muzyki jako „łagodzącej obyczaje” i w aspekcie „języka narodów”, w nieco odmienny sposób podkreślić wyjątkowość oraz wspólne cechy kultury polskiej, niemieckiej i czeskiej, promując tym samym dzisiejszą funkcję Domu Noblisty. (12.09.2009)

14. Spotkanie ze Słowackim z okazji 200 rocznicy urodzin polskiego Wieszcz Narodowego Juliusza Słowackiego w willi śląskiego noblisty, w ramach której przeprowadzono wykłady na temat życia, twórczości, tłumaczeń Juliusza Słowackiego i recepcji jego dzieł w Europie. Gościem specjalnym był polonista prof. Henryk Gradkowski – Prorektor Kolegium Karkonoskiego Państwowej Szkoły Wyższej w Jeleniej Górze. (14.09.2009)

15. Międzynarodowa konferencja naukowa na temat „**Gerhart Hauptmann i media**”. Program spotkania składał się z dwóch zasadniczych części – pierwsza z nich odbyła się w godzinach porannych w willi Łąkowy Kamień i obejmowała wystąpienia referentów z Polski i Niemiec. W dalszej części spotkania uczestnicy zgromadzili się w Teatrze im. C.K. Norwida w Jeleniej Górze, gdzie w foyer teatru zaprezentowana została wystawa poświęcona dwóm spektaklom: „Hauptmann” Jerzego Łukosza w reżyserii Waldemara Krzystka (premiera 21 listopada 2001 r.) oraz „Kaprys” w oparciu o motywy „Schluck und Jau” Hauptmanna w reżyserii Henryka Tomaszewskiego. Następnie rozpoczęta w pierwszej części spotkania dyskusja przeniosła się na teatralną scenę, w której to referenci analizowali obecność dzieł pisarza

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

na polskich i niemieckich scenach teatralnych jak również możliwości kolejnych inscenizacji na deskach teatru jeleniogórskiego. Studenci jeleniogórscy przygotowali specjalnie na tę okazję etiudę teatralną prezentowaną w przerwach. (30.09.2009)

16. Wernisaż wystawy pt. Grafika i rzeźba Güntera Grassa, prezentującej nieco mniej znane nieliterackie oblicze jednego z najwybitniejszych współczesnych pisarzy niemieckich. Dzieła plastyczne Grassa nawiązują do wątków poruszanych w jego powieściach oraz ilustrują poezję. W twórczości graficznej najchętniej posługuje się on akwafortą i litografią. Oprócz klasycznych barwnych pejzaży tworzy całe cykle z przedstawieniem kucharzy, zakonnic, szczurów, ślimaków, grzybów, ryb – czasem opatrując je autorskimi komentarzami. Prezentacji wystawy towarzyszył cykl wykładów, lekcji muzealnych związanych z niemieckim noblistą a także projekcje filmów zrealizowanych na podstawie dzieł Grassa.

Wystawa przygotowana wspólnie z Domem Guntera Grassa w Lubece była prezentowana w dniach 16.10.2009 -26 .02.2010 r.

17. Prezentacja książki poświęconej bliskiemu przyjacielowi śląskiego noblisty – Maxowi Pinkusowi – autorstwa dra Arkadiusza Barona Max Pikus 1857-1934. Śląski przemysłowiec i mecenas kultury. Spotkanie miało charakter wyjątkowy, gdyż Willa „Łąkowy Kamień” miała tego dnia zaszczyt gościć w swych murach wnuka Maxa Pinkusa – Pana Johna R. Petersa. Zorganizowanie imprezy służyło ponadto upamiętnieniu 147. rocznicy urodzin Gerharta Hauptmanna. (16.11.2009)

18. W szczególnym i podniosłym przedświątecznym czasie w Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” odbyła się IV Karkonoska Wigilia Literacka, której towarzyszyła prezentacja obrazów Pani Ewy Oliwkowskiej, promocja almanachu „Magia dźwięków, smutek ciszy”, turniej poetycki dla miłośników sztuki słowa oraz koncert chóru „Światło Serca” Fundacji Muzyka Serc pod batutą Andrzeja Gniewka. Spotkanie zorganizowano we współpracy ze Stowarzyszeniem literackim W Cieniu Lipy Czarnoleskiej. (04.12.2009)

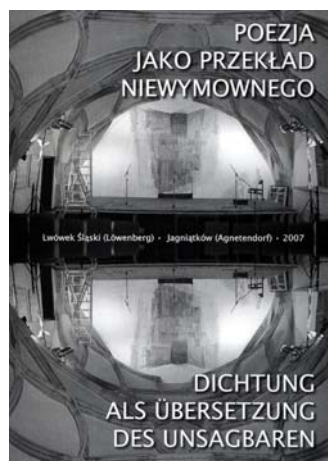
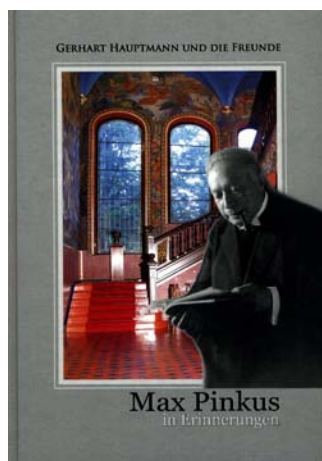
ROK 2010

1. Koncert Noworoczny w wykonaniu laureatów konkursu kolęd i pastorałek współorganizowanego przez Młodzieżowy Dom Kultury w Jeleniej Górze. Młodzież zaprezentowała przede wszystkim polskie i niemieckie kolędy oraz pastorałki w nowoczesnym wykonaniu. (10.01.2010)

2. Wystawa – Schody na Dolnym Śląsku, prezentująca dziedzictwo naszego najbliższego regionu w aspekcie architektonicznym. Przygotowana przez zespół polskich i niemieckich architektów i historyków pod kuratelą prof. Hansa-Dietera Blaneck z Radebeul wystawa obejmowała 21 aspektów architektury schodów, eksponując 52 przykłady historycznych schodów. Zamierzeniem wystawy było ujęcie schodów w 118 założeniach architektonicznych w 63 miejscowościach. Wystawa, przed swoim tournee po Niemczech, prezentowana była w Jagniątkowie od 12.03.2010 do 31.07.2010 r.

3. W ramach międzynarodowych warsztatów dla architektów odbyła się w Muzeum dyskusja pt. Śląsk – obcy kraj? Polsko-niemieckie rozmowy o ludziach i architekturze. W dyskusji wzięli udział referenci z Polski i Niemiec, przedstawiciele branży architektury w Niemczech, Muzeum Architektury we Wrocławiu, Jeleniogórskiej Delegatury Urzędu Ochrony Zabytków. Referenci w swoich wystąpieniach przybliżyli zgromadzonej publiczności m.in. etapy powstawania najśłynniejszych dolnośląskich budowli, ich blaski i cienie na przykładzie Wrocławia po I wojnie światowej, stan ochrony zabytków w Kotlinie Jeleniogórskiej, a także realizację projektu architektonicznego w Karpaczu pt. Ewangelicka Akademia Kościoła Wang. (13.03.2010)

4. W Teatrze im. C.K. Norwida w Jeleniej Górze otworzono wystawę **Czarna Maska** Muzeum Miejskiego poświęconą inspiracji, historii powstania i recepcji sztuki Gerharta Hauptmanna. Pomysł przygotowania wystawy zrodził się w związku z pierwszą polską premierą sztuki na deskach Teatru C.K. Norwida w Jeleniej Górze Nigdy dotąd sztuka ta nie była grana w Polsce, nigdy dotąd nie wystawiano

Hauptmanna w Jeleniej Górze. Otwarcie wystawy towarzyszyły prelekcje wygłoszonych przez pracowników merytorycznych muzeum. (13.03.2010)

5. W ramach realizacji miejskiego programu profilaktycznego w muzeum odbyła się prelekcja dla dzieci na temat obyczajów wielkanocnych w Polsce i w Niemczech połączona z konkursem plastycznym „O wielkanocne jajo”. W ramach imprezy pracownicy muzeum przeprowadzili nieodpłatnie spotkanie dla dzieci – lekcję muzealną poświęconą tradycjom świątecznym w Polsce i Niemczech. Dzieci miały również możliwość wykazania swojej inwencji twórczej w konkursie o najpiękniejsze jajo wielkanocne. (29.03.2010)

6. **Spotkanie lokalnych przewodników i gestorów turystyki**, które miało głównie na celu zaznajomienie ich z aktualną ofertą Muzeum, a także ofertą wydawniczą oraz odnowioną wystawą stałą i planowanymi przedsięwzięciami kulturalnymi. (12.04.2010)

7. Muzeum było organizatorem **seminarium dla studentów** pt. „Śladami braci Hauptmannów”. W seminarium udział wzięli studenci 3 roku filologii germańskiej

Kolegium Karkonoskiego w Jeleniej Górze. Seminarium zrealizowano w dwóch etapach: pierwszy odbył się 23 kwietnia i miał charakter pracy grupowej, w trakcie której studenci, przy wykorzystaniu pozycji pochodzących z czytelni Muzeum oraz własnej wiedzy, wspólnie opracowywali tematy dotyczące m.in. elementów ojczystych krajobrazów w twórczości braci Hauptmannów, czy też krajobrazu i sztuki regionu jako elementu tożsamości regionalnej. Pierwszy etap seminarium poprzedziły dwie prelekcje przygotowane przez pracowników Muzeum, które stanowiły swoisty wstęp merytoryczny do grupowej pracy studentów.

Drugi etap seminarium odbył się w kolejnym dniu i miał charakter prezentacyjny. Studenci przedstawili swoje przemyślenia dotyczące opracowywanych przez siebie tematów oraz faktyczne wyniki swojej pracy w formie wykładu dla swoich kolegów. (23-24.04.2010)

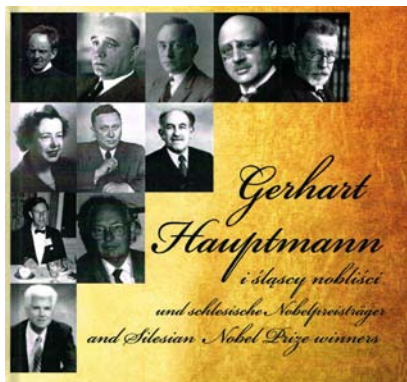
8. Muzeum było współorganizatorem **Międzynarodowego Kolokwium Naukowego** pt. „Tożsamość” organizowanego przez Wyższą Szkołę Filologiczną we Wrocławiu oraz Kolegium Karkonoskie w Jeleniej Górze. Kolokwium naukowe z udziałem środowisk naukowych z Polski, Niemiec i USA dotyczyło problematyki innowacyjnych form nauki o kulturze. Sesja w Muzeum pt. *Tożsamość* związana była z kształtowaniem tożsamości kulturowej Dolnego Śląska. (14-17.05.2010)

9. Kolejna edycja europejskiego święta muzealnego – **Noc Muzeów**.

Otwarto wystawę **berlińskiego fotografa prof. Rolanda Posnera** pt. „Metropolie w odbiciu lustrzanym”. Wystawa prezentowała ciekawe obiekty architektoniczne wielkiej metropolii w lustrzanym odbiciu. (wystawa była prezentowana do 30.06.2010)

W ramach kolokwium naukowego „Tożsamość” pokazano pierwszą prezentację polskiego wydania książki Gerharta Pohla *Czy jestem jeszcze w swoim domu?*

Prezentowano prelekcję połączoną z prezentacją multimedialną na temat życia i twórczości Gerharta Hauptmanna prowadzoną przez pracownika Muzeum a o godz. 22.00 najbardziej wytrwali goście wzięli udział w nocnym oprowadzaniu po Muzeum przy świecach.

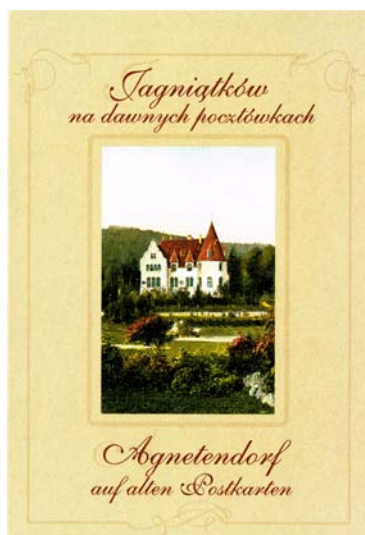

10. Spotkania literackie pod nazwą „Dni Europy, Poezji i Sztuki”, które zorganizowało Stowarzyszenie Literarische Arena e.V., Urząd Miasta i Gminy w Lwówku Śląskim oraz Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna”. Jako motto tegorocznego spotkania miłośników literatury polskiej i niemieckiej przyświecała myśl G.P.F. Novalisa: *Orfeusz. Wieść, która wzrasta z tysiąca odgałęzień*. Moderatorem tegorocznych międzynarodowych spotkań literackich był Peter Gehrisch, poeta, tłumacz i współwydawca czasopisma literatury i sztuki „Ostragehege”. (28-30.05.2010)

11. W Muzeum odbyła się kolejna impreza w ramach realizacji miejskiego programu profilaktycznego tj. **spotkanie z autorką książek dla dzieci i młodzieży Panią Małgorzatą Lutowską** inaugurujące Międzynarodowy Dzień Dziecka, będące jednocześnie promocją najnowszej publikacji autorki dla dzieci pt. *Skarby drzewa* oraz lekcją edukacyjną propagującą zdrowy styl życia wśród dzieci i młodzieży. (01.06.2010)

12. Spotkanie literackie z debiutującą niemiecką pisarką Donatą Rigg, stypendystką Saksońskiej Fundacji Kultury, uczestniczką polsko – niemieckiej wymiany kulturalnej w ramach **programu stypendialnego „Na wyjeździe”**. Donata Rigg, młoda pisarka interesująco opowiadała o swoich źródłach inspiracji w kontekście podróży, sposobach pracy z tekstem i swoich wydawniczych doświadczeniach na rynku niemieckim. (23.06.2010)

13. Muzeum było organizatorem **Międzynarodowej Konferencji Naukowej** pt. „Poeci i Muzy”. Organizacja kolejnej już konferencji, której myślą przewodnią było „Dziedzictwo duchowe i literackie Śląska. Krajobraz – Poeci – Muzy”, została zrealizowana w Willi Hohenhaus w Radebeul koło Drezna w ramach 150. rocznicy urodzin Marii Thienemann – pierwszej żony Hauptmanna. Celem jednodniowej

konferencji z udziałem środowisk naukowych z Polski, Czech i Niemiec było podkreślenie interkulturowych aspektów mających niewątpliwą wpływ na zachowanie i rozwój wspólnego dziedzictwa kulturowego. Jako wydarzenie towarzyszące konferencji zorganizowano w Radebeul spacer literacki z Hauptmannem i koncert pieśni Anny Thienemann do słów Carla Hauptmanna w wykonaniu artystów z Karpacza. Muzeum zorganizowało dla wszystkich chętnych jeleniogórczan bezpłatny autokar z Jeleniej Góry do Radebeul i z powrotem w celu wzięcia udziału w tym wydarzeniu. (03.07.2010)

14. Muzeum po raz kolejny było współorganizatorem Międzynarodowych Warsztatów Operowych pt. *Muzyczny Ogród Liczyrzepy* organizowanych przez Międzynarodowe Towarzystwo Artystyczne *Opera Duch Gór* w Karpaczu w ramach festiwalu pt. *Soliści Europy w krainie Ducha Gór*. Celem warsztatów było przestudiowanie, pod kierunkiem renomowanych pedagogów z uczelni europejskich fragmentów arii, duetów i ensembli pochodzących z zapomnianych oper o Duchu Gór Liczyrzepie, a następnie wykonanie ich przed publicznością podczas „Dnia Drzwi Otwartych” w willi *Łąkowy Kamień*. Uczestnikami Warsztatów Operowych byli studenci i soliści z Polski, Czech, Niemiec, Ukrainy, Litwy i Rosji i Estonii. (26.07.2010 – 08.08.2010)

15. Muzeum zorganizowało, jak co roku w pierwszą sobotę sierpnia „Dzień Otwartych Drzwi”, upamiętniając wprowadzenie się Gerharta Hauptmanna 10 sierpnia 1901 roku do Willi *Łąkowy Kamień*. Zaoferowano w tym dniu bezpłatny wstęp do muzeum, bezpłatne oprowadzanie w języku polskim i niemieckim, prezentację nowo pozyskanych eksponatów oraz nowych wystaw czasowych. Ponadto na ten dzień przygotowywane zostały specjalne atrakcje kulturalne, tj. otwarcie czasowej wystawy pt. *Niekończąca się historia biżuterii*, przygotowanej we współpracy z **Muzeum Sztuki i Biżuterii w Jabloncu nad Nysą**. Ekspozycja obejmująca 500 unikatowych obiektów prezentowała w aspekcie technologicznym, historycznym i tematycznym biżuterię z początku XIX wieku, z czasów przedwojennych, aż do wyrobów współczesnych wytwórców. Wystawa prezentowana była od 07.08.2010 do 30.11.2010 r.

W ramach święta w muzeum odbył się też koncert 4-osobowego zespołu muzycznego z Jablonca nad Nysą a na zakończenie dnia – spektakl operowy poświęcony zapomnianemu przez naukę i praktykę wykonawczą muzycznemu aspektowi Legendy o Karkonoskim Duchu Gór – Liczyrzepie pt. „Muzyczny Ogród Liczyrzepy”, w wykonaniu uczestników Międzynarodowych Warsztatów Operowych.

16. Europejskie Dni Dziedzictwa w muzeum, które mają na celu promowanie zabytków, odbywając się jednocześnie w czterdziestu dziewięciu krajach Europy przebiegały pod hasłem przewodnim „Od pomysłu do przemysłu”. Muzeum zorganizowało prelekcję multimedialną pt. „Historia pocztówki karkonoskiej”, zaś 17 września otwarto wystawę „Tkacze” wraz z prelekcjami, które poświęcone były tkactwu – tradycyjnemu śląskiemu rzemiosłu. (12 i 17.09.2010)

17. „Rozmowy przy kominku” – przewodni temat imprezy „Nasz region a mniejszości narodowe” wzbudził szerokie zainteresowanie u lokalnych przedstawicieli niemieckich mniejszości narodowych, ale przede wszystkim wśród młodzieży, która licznie przybyła w tym dniu do muzeum. Zamiarem tegorocznego kominkowego spotkania było zwrócenie uwagi na istotne kwestie stosunków polsko-niemiecko-czeskich po roku 1945, pokazanie szans i problemów przed którymi stoją mniejszości w tej części Europy nie tylko w wymiarze ogólnym, ale także osobowym, co zdecydowanie sprzyjało lepszemu rozumieniu problematyki mniejszościowej na Śląsku wśród młodszej części publiczności. Wśród prelegentów z Drezna i z Wrocławia byli etnografowie, socjologowie, historycy i politycy. Oprawę artystyczną zapewniły zespoły ludowe z Henrykowa. (15.10.2010)

18. Uroczystość z okazji 148-ych urodzin Gerharta Hauptmanna. Impreza poświęcona była mecenasowi sztuki Maxowi Pinkusowi, a także prezentacji nowej publikacji muzealnej z cyklu „**Gerhart Hauptmann i Przyjaciele**” dotyczącej wspomnień Pinkusa i jego wnuka. Wydana przez muzeum dwujęzyczna **publikacja książkowa „Max Pinkus we wspomnieniach”** to zebrane i przetłumaczone pamiętniki przyjaciela Hauptmanna uzupełnione przez wnuka prudnickiego fabrykanta – Johna R. Petersa, a także przez biografa Pinkusa – Arkadiusza Barona. Niezwykle poruszający dla wszystkich był moment spotkania na urodzinach noblisty w Jagniątkowskiej Willi Łąkowy Kamień przedstawicieli rodzin Pinkusa i prawnuczki Gerharta Hauptmanna. Tego samego dnia o godz. 15.00 uczniowie z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Kombatantów Ziemi Lubańskiej w Lubaniu na scenie teatralnej w Osiedlowym Domu Kultury w Jeleniej Górze przedstawili „**Futro bobrowe**” G. Hauptmanna. (15.11.2010)

19. **V Karkonoska Wigilia Literacka**, która na stałe wpisała się w kalendarz imprez muzeum była organizowana wraz ze Stowarzyszeniem Literackim „W Cieniu Lipy Czarnoleskiej” z Jeleniej Góry. Organizacja Wigilii Literackiej była skierowana przede wszystkim do środowisk osób zagrożonych wykluczeniem społecznym tj. osób dotkniętych inwalidztwem, a także członków działających w Jeleniej Górze grup literackich – klubów, stowarzyszeń. Uczestnikami imprezy byli: Członkowie Polskiego Związku Niewidomych, Polskiego Związku Głuchych, dwóch Warsztatów Terapii Zajęciowej z Jeleniej Góry. Osoby niepełnosprawne mogły się sprawdzić twórczo, pisząc wiersze w konkursie poetyckim. (06.12.2010)

20. Wystawa ks. Prof. Tadeusza Fitycha pt. „Boże Młyny” otworzona w ramach V Karkonoskiej Wigilii Literackiej. Wystawa prezentująca przydrożne krzyże i kapliczki, wpisane w krajobraz pogranicza kudawsko-nachodzkiego, była próbą ukazania piękna małej architektury sakralnej, jej bogactwa formy i treści. Autor przygotował prelekcję multimedialną i dwujęzyczny katalog do ekspozycji. Wystawę prezentowano od 06.12.2010 do 10.01.2011 r.

ROK 2011

1. Wernisaż wystawy **Architektura Renesansowych Dworów na Dolnym Śląsku**. Ekspozycja prezentowana była przez cały okres zimowy tj. od 14.10.2011 do 28.03.2011 r. Wystawa została przygotowana we współpracy z Muzeum Architektury we Wrocławiu.

2. W Muzeum Ziemi Prudnickiej w Prudniku odbył się wernisaż wystawy czasowej pt. „Tkacze” przygotowanej przez Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze. Ekspozycja prezentowana była 21.01.2011 do 31.03.2011 roku.

3. **Spotkanie dla lokalnych przewodników** turystycznych, mające na celu zaznajomienie przewodników z aktualną ofertą muzeum, a także ofertą wydawniczą oraz wystawą stałą i planowanymi przedsięwzięciami kulturalnymi z naciskiem na sezon letni tj. okres turystycznego wzrostu. Istotną kwestią spotkania była również wymiana doświadczeń, a także pozyskania nowych kontaktów oraz możliwej współpracy. Przewodnicy zostali oprowadzeni przez pracowników muzeum po odnowionej wystawie stałej oraz nowej ekspozycji czasowej muzeum. Na szkolenie zaproszony został historyk, entuzjasta postaci Gerharta Hauptmanna pan **Janusz Skowroński**, który przedstawił nieznane, zaskakujące fakty z ostatnich dni życia Noblisty. (21.02.2011)

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

4. W Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze odbył się wernisaż **wystawy fotograficznej Zamku i Klasztoru w Oybin**. Wystawa przygotowana przez Zamek i Klasztor Oybin prezentująca najstarsze wykonane fotografie tego wyjątkowego miejsca w połączeniu z najnowszymi zdjęciami okazała się wielkim sukcesem. Wśród gości wernisażu dużą część stanowiła młodzież z Zespołu Szkół Ekonomiczno-Turystycznych w Jeleniej Górze. Prelekcje i wykłady związane z wystawą i prezentowanym miejscem stanowiły program edukacji przyszłych pracowników branży turystycznej. W czasie prezentacji wystawy w Jagniątkowie zorganizowano także wycieczkę do przygranicznego Zamku Oybin. Ekspozycja prezentowana była w muzeum od 04.03.2011 do 22.05.2011 r.

5. Spotkanie z panią **Małgorzatą Lutowską** połączone z prelekcją na temat „Wybitnych Dolnoślązaczek”. Spotkanie miało formę nieodpłatnej lekcji muzealnej poprowadzonej przez panią Małgorzatę Lutowską – pisarkę, przewodniczkę sudetską oraz nauczyciela języka niemieckiego. Pani Lutowska znana jest w regionie jako autorka książek traktujących o najbliższej okolicy, jej historii, a przez to budzących poczucie patriotyzmu lokalnego. Impreza rozpoczęła się od krótkiej prezentacji autorki i jej publikacji. Po prezentacji nastąpiła krótka przerwa, podczas której licznie przybyła młodzież szkolna oraz pozostali goście z zainteresowaniem dyskutowali z autorką. Istniała również możliwość nabycia książek z autografem bohaterki spotkania. W międzynarodowym Dniu Kobiet Małgorzata Lutowska wygłosiła prelekcję poświęconą wybitnym Dolnoślązaczkom. (08.03.2011)

6. **Wernisaż wystawy „Między Saksonią a Śląskiem – Pałace na polskich Łużycach Górnych”**. Wystawa została przygotowana we współpracy z Śląsko-Górnołużyckim Związkiem Muzeów w Krobnitz z udziałem konserwatorów zabytków, architektów, historyków i dawnych właścicieli pałaców. Zarówno ekspozycja jak i bogaty katalog jej towarzyszący to pierwsza próba inwentaryzacji pałaców na tym terenie, przyczynek do dalszych badań i refleksji nad wspólnym dziedzictwem europejskim. Ekspozycja prezentowana była od 01.04.2011 do 31.07.2011 r.

7. W **Teatrze Gerharta Hauptmanna w Zittau** odbył się **wernisaż wystawy** czasowej dot. inspiracji, historii powstania, prezentacji i recepcji sztuki pt. „Czarna Maską” przygotowanej przez Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze. Ekspozycja prezentowana była od 12.04.2011 do 12.05.2011 r.

8. Realizując profilaktyczny program miejski dzieci miały okazję wysłuchać prelekcji na temat wielkanocnych obyczajów w Polsce i w Niemczech połączonych z konkursem plastycznym **O wielkanocne jajo**. Imprezy Muzeum przeprowadziło w ostatni poniedziałek przed świętami. Odbyła się lekcja muzealna, prowadzona przez pracownika Muzeum, przybliżająca tradycję świąteczną w Polsce i Niemczech. Dzieci miały również możliwość wykazania swojej inwencji twórczej poprzez uczestnictwo w konkursie o najpiękniejsze jajo wielkanocne. (18.04.2011)

9. **Noc Muzeów** w willi Łąkowy Kamień rozpoczęła się od **promocji nowego przewodnika muzealnego**, który można było wygrać w **konkursie wiedzy o Gerharcie Hauptmannie**. Konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem odwiedzających

muzeum. Uczestnicy konkursu mogli wygrać dziesięć przewodników. Zwiedzający muzeum mieli również możliwość obejrzenia filmów dokumentalnych dotyczących historii willi „Łąkowych Kamień”, a także filmy dotyczące życia i twórczości poety. Główną atrakcją wieczoru było wystąpienie Janusza Skowrońskiego na temat ostatnich dni Gerharta Hauptmanna w Jagniątkowie. Jego prelekcja pt. **„Hauptmann-Transport – pociąg pod specjalnym nadzorem”** zgromadziła wielu zainteresowanych tematem. Pan Skowroński – autor licznych artykułów związanych z tajemnicami przewiezienia zwłok Hauptmanna i jego pochówku na bałtyckiej wyspie Hiddensee, za pomocą prezentacji multimedialnych zilustrował wydarzenia mające miejsce bezpośrednio po śmierci Noblisty. (14.05.2011)

10. Spotkanie literackie podsumowujące **projekt stypendialny „Na wyjeździe”**, połączony z otwarciem wystawy pani Ju Sobing pt. „Metamorfozy”. Na uroczystość zaproszona została autorka wystawy malarstwa pani Juliane Sobing z Radebeul. Artystka urodzona na Śląsku, powróciła na te tereny po raz pierwszy w ramach pobytu stypendialnego „Na Wyjeździe” w Muzeum Miejskim „Domu Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze. Dwumiesięczny pobyt w Karkonoszach był źródłem nowych inspiracji twórczych. Powstał tomik wierszy inspirowany Jagniątkowem z ilustracjami autorki. Ju Sobing pisze, maluje i wydaje tomiki wierszy z ilustracjami własnego autorstwa, jest autorką licznych indywidualnych i zbiorowych wystaw malarstwa – głównie w Niemczech i Austrii. Pani Sobing wygłosiła krótką przemowę dotyczącą koncepcji oraz inspiracji jaką czerpała przy tworzeniu wystawy, której pomysł narodził się już przed trzema laty, kiedy to jako stypendystka gościła w Muzeum – 26.05.2011 r. Ekspozycja prezentowana była do 31.08.2011 r.

11. Dzień Dziecka w muzeum. Głównym punktem imprezy było nieodpłatne **spotkanie z jeleniogórską autorką książek i wierszyków dla dzieci – Lidią Krzysztoń**. Pod okiem nauczycielki muzyki pani Anny Skóry odbył się także **koncert Dziecięcego Zespołu Muzycznego „Czerniczanki” z Czernicy**. Dzieci wykonały piosenki do słów p. Lidi Krzysztoń związane z życiem różnych gatunków zwierząt. Wszystkie dzieci z zespołu muzycznego za piękne wykonanie piosenek zostały nagrodzone słodkim poczęstunkiem. Po koncercie odbyło się czytanie przez autorkę wierszy z tomu „Czy prawdziwy lew bez grzywy?” Celem imprezy było również zachęcenie najmłodszych do kształcenia się, do obcowania z kulturą. (01.06.2011)

12. Międzynarodowe spotkanie literackie w ramach cyklicznej imprezy **Dni Europy**. W spotkaniu uczestniczyło wielu gości, w tym ludzie pióra, tłumacze literatury, poeci, artyści oraz pasjonaci. Goście i referenci przybyli do muzeum z różnych zakątków Polski oraz z Republiki Federalnej Niemiec. Pierwsza część spotkania prowadzona była przez Petera Gehrischa, poetę, tłumacza oraz wydawcę prezentowanej tego dnia antologii pt. **„Das reicht für eine Irrfahrt durch Polen”**. Dwujęzyczna antologia zawiera teksty m.in. Anny Janko, Zbigniewa Herberta, Urszuli Koziół, Czesława Miłosza, Wisławy Szymborskiej i Eugeniusza Tkaczyszyna-Dyckiego. (03.06.2011)

13. W Muzeum Gerharta Hauptmanna w Erkner odbył się **wernisaż wystawy** czasowej dot. inspiracji, historii powstania, prezentacji i recepcji sztuki pt. „Czarna Maska” przygotowanej przez Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze. Ekspozycja prezentowana była od 13.06.2011 do 21.08.2011 r.

14. Międzynarodowe Naukowe Kolokwium Semiotyczne. Do wyjątkowych wydarzeń naukowych należy zaliczyć Międzynarodową Konferencję Semiotyczną, która dotychczas organizowana na wielu kontynentach, odbywała się po raz pierwszy w Polsce. Jej animatorem i organem prowadzącym jest Międzynarodowy Instytut Komunikologii z siedzibą w Waszyngtonie. W Polsce, w dniach od 15 do 22 lipca br., zaplanowane zostały spotkania profesjonalno-rozwojowe, na które przybyli członkowie i współpracownicy tego Instytutu. Obrady odbywały się na Dolnym Śląsku w związku z wybranym w drodze konkursu przewodniczącym konferencji, którym został rektor Wyższej Szkoły Filologicznej we Wrocławiu i długoletni pracownik naukowy znanych ośrodków lingwistycznych prof. Zdzisław Wąsik. Spotkanie w Muzeum Miejskim Dom Gerharta Hauptmanna było jednym z etapów całego szeregu spotkań. Do Muzeum w dniu 18 lipca 2011 r. przybyła grupa 15 naukowców uniwersytetów z USA, Kanady, Łotwy i Polski. Uczestnicy konferencji podczas pobytu w Muzeum wzięli udział w prezentacji multimedialnej przygotowanej i zaprezentowanej przez Dyrektora placówki, która w swoim wystąpieniu przedstawiła historię powstania jednostki, główne cele pracy programowej oraz kulturalnej, realizację najważniejszych przedsięwzięć kulturalnych o charakterze naukowym, a także zapoznała zgromadzonych gości z zasobami muzealnymi. (18.07.2011)

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

15. Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” było współorganizatorem Międzynarodowych Warsztatów Operowych pt. „Muzyczny Ogród Liczyrzepy” organizowanych przez Międzynarodowe Towarzystwo Artystyczne *Opera Duch Gór* w Karpaczu w ramach festiwalu pt. *Soliści Europy w krainie Ducha Gór*. Organizacja warsztatów operowych ma na celu przestudiowanie przez studentów z różnych zakątków Europy pod kierunkiem renomowanych pedagogów z uczelni europejskich fragmentów arii, duetów i ensembli pochodzących z zapomnianych oper o karkonoskim duchu gór Liczyrzepie, a następnie wykonanie ich przed publicznością w ramach spektaklu operowego podczas „Dnia Otwartych Drzwi” w willi Łąkowy Kamień. Tegorocznymi uczestnikami warsztatów operowych to studenci i soliści z Ukrainy, Rosji, Estonii i Kazachstanu. (18.07-10.08.2011)

16. Upamiętniając wprowadzenie się Gerharta Hauptmanna 10 sierpnia 1901 roku do Willi Łąkowy Kamień, zorganizowało, jak co roku „Dzień Otwartych Drzwi”. Muzeum oferowało w tym dniu bezpłatny wstęp do muzeum, bezpłatne oprowadzanie w języku polskim i niemieckim, prezentację nowo pozyskanych eksponatów oraz nowych wystaw czasowych. Ponadto na ten dzień przygotowywane zostały specjalne atrakcje kulturalne, tj. otwarcie nowej **wystawy czasowej** pt. „Jagniątków na dawnej pocztówce” oraz towarzyszące wernisażowi prelekcje Panów: Martina Kuglera (przedstawiciela partnera projektu Muzeum Śląskiego w Görlitz), Zbigniewa Kulika (dyrektora Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu) oraz Ivo Łaborewicza – kierownika jeleniogórskiego oddziału Archiwum Państwowego we Wrocławiu. Prelegenci przy pomocy prezentacji multimedialnych przybliżyli gościom w swoich wystąpieniach tematy związane m.in. z historią Jagniątkowa, oraz historią pocztówki karkonoskiej. Ekspozycja prezentowana była od 06.08.2011 do 13.11.2011 r.

Ponadto gościom zaoferowano **letni koncert zespołu „Szyszak”** w zabytkowym parku przy Muzeum, który zaproponował licznie zgromadzonej publiczności przeboje muzyczne z lat 60 i 70 ubiegłego wieku, wzbudzając jednocześnie wśród uczestników chęć do tańca i śpiewania. Tuż po godzinnym koncercie każdy z gości mógł skosztować tradycyjnej kuchni regionalnej. Śląskie specjały serwowane były gościom przez Ślązaczki ubrane w tradycyjne stroje regionalne, które pięknym wykonaniem tradycyjnych pieśni ludowych urozmaiciły turystom spożywanie potraw. (06.08.2011)

17. W Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze odbył się **wernisaż wystawy szkła – „Ruch kolekcjonerski”** we współpracy z Fundacją „Karkonoska Muzyka Serc”. Nawiązująca do kolekcjonerskich pasji dawnego właściciela Willi Łąkowy Kamień prywatni kolekcjonerzy z Jeleniej Góry zaprezentowali najciekawsze ze swych zgromadzonych zbiorów koncentrujących się wokół szkła karkonoskiego. Ekspozycja prezentowana od 17.09.2011 do 29.09.2011 r.

18. **Europejskie Dni Dziedzictwa**, pod hasłem przewodnim *Kamienie milowe*. Spotkanie w muzeum poświęcone było stosunkom polsko-niemieckim na przeło-

mie ostatnich 20 lat i przypomnieniu mało znanych epizodów wspólnej historii. Pierwszym punktem programu w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa w muzeum była **prelekcja na temat „Ucieczek Niemców z NRD”, na którą zaproszony został Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie dr Marek Prawda**. Pan Ambasador wspominał historyczne wydarzenia z roku 1989, których sam był naocznym świadkiem. Mówił o ówczesnej sytuacji politycznej i gospodarczej, która zmusiła około 100 tys. mieszkańców Wschodnich Niemiec do szukania ryzykownych dróg ucieczki na Zachód przez Węgry, Czechosłowację, a także Polskę. Ambasador przedstawił trudne położenie Niemców uciekających za wszelką cenę z kraju, który za kilka miesięcy miał przestać istnieć. Niemcy przyjeżdżali do Polski aby następnie „uciec” przez Ambasadę RFN w Warszawie, gdzie prosili o azyl. Na drugą część imprezy przygotowana została **projekcja filmu pt. „Żegnaj DDR! przez Warszawę ku wolności” w reżyserii Krzysztofa Czajki**. (13.09.2011)

19. Rozmowy przy kominku. Temat debaty to „Mała ojczyzna jako inspiracja poetów przełomu wieku”, mówiąca o wpływie miejsca na dzieła literackie. Dyskusja została połączona z otwarciem wystawy opartej na cyklu wierszy Czesława Miłosza pt. „Świat, poema naiwne Czesława Miłosza”. Głównym punktem spotkania była dyskusja na temat „Małej Ojczyzny jako inspiracji poetów przełomu wieków”. Na dyskusję zaproszeni zostali Pani dr Edyta Tuz-Jurecka z Karkonoskiej Wyższej Szkoły Zawodowej w Jeleniej Górze, która mówiła o małej ojczyźnie w twórczości Czesława Miłosza. Pracownik Muzeum J.I.Kraszewskiego Biblioteki Raczyńskich z Poznania, Pan Krzysztof Klupp, podejmował temat małej ojczyzny w utworach Józefa Ignacego Kraszewskiego. W ostatniej chwili z uczestnictwa w imprezie zrezygnował prof. Matthias Vogt, który został zastąpiony przez dr Przemysława Wiatera. Druga część spotkania poświęcona była otwarciu nowej **wystawy czasowej „Świat poema naiwne.”** Ekspozycja nawiązywała do **obchodów roku Miłosza**. Wystawa oparta na cyklu wierszy „Świat, poema naiwne” prezentowana była od 10.10.2011 do 30.11.2011 r.

20. Uroczystość z okazji 149. urodzin Gerharta Hauptmanna. Impreza z cyklu **Gerhart Hauptmann i przyjaciele** poświęcona była wybitnej malarce **Charlotte E. Pauly**, bliskiej znajomej Gerharta Hauptmanna. W ramach obchodów urodzin pisarza, muzeum przygotowało prelekcję na temat życia i twórczości Charlotte E. Pauly, a także otwarcie wystawy prac artystki, zrealizowanej we współpracy z Muzeum Gerharta Hauptmanna w Erkner. Prelekcję na temat artystki przedstawiła bliska znajoma Charlotte Pauly – pani Barbara Erdmann. Ekspozycja prezentowana była od 15.11.2011 do 29.01.2012. Wystawa została przygotowana we współpracy z Muzeum Gerharta Hauptmanna w Erkner. (15.11.2011)

21. Muzeum promując polsko-niemiecki dialog kulturowy zorganizowało uroczystość poświęconą Marlenie Dietrich z okazji 110. rocznicy urodzin artystki. Z tej okazji przygotowano wieczór poświęcony Marlenie Dietrich z udziałem Henryka Dumina – pracownika Instytutu Dziedzictwa Narodowego, historyka i badacza

kultury, ale przede wszystkim wielkiego fana Dietrich oraz Irminy Babińskiej – jeleniogórskiej aktorki. Henryk Dumin wygłosił prelekcje na temat życia oraz kariery zawodowej artystki, której towarzyszyła prezentacja filmowa (piosenki z londyńskiego koncertu z roku 1972) oraz multimedialna wystawa fotograficzna prezentująca postać Marleny Dietrich w różnych etapach swojej kariery. Pani Babińska recytowała przetłumaczone na język polski wiersze Dietrich z tomiku *Nachtgedanken* poświęcone przyjaciołom i znajomym artystki. (26.11.2011)

22. VI Karkonoska Wigilia Literacka, która na stałe wpisała się w kalendarz imprez muzeum. Impreza była organizowana we współpracy ze Stowarzyszeniem Literackim „W Cieniu Lipy Czarnoleskiej” z Jeleniej Góry. Organizacja Karkonoskiej Wigilii Literackiej była skierowana przede wszystkim do środowisk osób zagrożonych wykluczeniem społecznym tj. osób dotkniętych inwalidztwem, a także członków działających w Jeleniej Górze grup literackich – klubów, stowarzyszeń. Tego dnia odbyło się **otwarcie wystawy prac niepełnosprawnej artystki Kseni Kuligowskiej, a także promocja zbioru poezji Mieczysławy Kłos Kuligowskiej inspirowanej pracami córki Kseni. Pani Mieczysława odczytała zebrany gościom swoje wiersze zachwycając zebranych urokiem poetyckich strof.** Na za-

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze–Jagniątkowie

kończenie VI Karkonoskiej Wigilii Literackiej odbył się koncert zespołu Vocalis. Panie w składzie Joanna Moryc – sopran, Anna Skóra – mezzosopran oraz Róża Wysocka – fortepian przedstawiły lekkie arie i duety operetkowe oraz musicalowe, cieszące się dużą popularnością oraz kolędy w adwentowo-bożonarodzeniowym nastroju. (06.12.2011)

ROK 2012

1. Koncert Noworoczny – inaugurujący Jubileuszowy Rok Hauptmannowski – wykonał zespół Vocalis w składzie: Anna Skóra – mezzosopran, Joanna Moryc – sopran, Róża Wysocka – fortepian. Przygotowany specjalnie na tę okazję repertuar to muzyka z lat 20 i 30-tych ubiegłego stulecia, oddająca klimat muzyczny, w którym żył Śląski Noblista.

W celu popularyzacji jubileuszowego roku Noblisty podczas koncertu ogłoszono 2 konkursy, tj. *Międzynarodowy konkurs poetycki* oraz *Ogólnopolski konkurs plastyczny dla młodych talentów na projekt jubileuszowej kartki pocztowej*, którym przyświecało wspólne motto: *Śladami Gerharta Hauptmanna*. (05.01.2011)

2. W Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu odbył się wernisaż wystawy Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” pt. „Jagniątków na dawnej pocztówce”. Ekspozycja była prezentowana w Karpaczu od 12.01.2012 do końca lutego 2012 r.

3. W Muzeum Ziemi Prudnickiej w Prudniku odbył się wernisaż wystawy Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” pt. „Czarna Mask”. Ekspozycja była prezentowana w Prudniku od 27.01.2012 do 31.03.2012 r.

4. Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Niemieckie dziedzictwo kulturowe Śląska”. Muzeum Miejskie było współorganizatorem międzynarodowej konferencji naukowej *Niemieckie dziedzictwo kulturowe Śląska*, a także organizatorem **wystawy** pt. „Gerhart Hauptmann i Karkonosze,, która okazała się być znakomitą uzupełnieniem konferencyjnych dyskusji, wzbudzając duże zainteresowanie zarówno uczestników konferencji, jak i gości **Biblioteki Narodowej w Berlinie**. W ramach konferencji przedstawiono wyniki najnowszych badań prowadzonych w Polsce i Niemczech dotyczących polsko-niemieckiego dziedzictwa w kulturowej historii Śląska. Za pomocą naukowych badań referenci prezentowali rozwój śląskiej historii Niemiec oraz literatury śląskiej, a także recepcję aktualnego obrazu Niemiec na Śląsku. (20-28.02.2012)

W Bibliotece Narodowej w Berlinie odbył się wernisaż wystawy Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” pn. „Gerhart Hauptmann i Karkonosze”. Ekspozycję prezentowano w Berlinie od 29.02.2012 do 30 marca 2012 r.

5. W Pałacu Łomnica odbył się **wernisaż wystawy** Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” pt. „Tkacze”. Ekspozycja prezentowana była w Łomnicy od 30.03.2012 do 30 października 2012 r.

tobiograficzne wątki w prozie pisarza, spojrzenie na jego poezję. Po zakończeniu konferencji około godz. 17.00 rozpoczęły się godzinne oprowadzania realizowane przez pracowników muzeum. Wieczorem w ramach **hauptmannowskich spotkań filmowych** nastąpiło **otwarcie nowej wystawy** pt. „Gerhart Hauptmann i film”. Ekspozycja zrealizowana we współpracy z Muzeum Hauptmanna w Erkner, dokumentowała związki sztuki filmowej z dziełami noblisty, które od początku wzbudzały zainteresowanie niemieckiej jak i światowej kinematografii. Otwarcu wystawy towarzyszyła prelekcja dotycząca realizacji filmowych sztuk Hauptmanna, a podczas słuchania prelekcji goście mieli możliwość przyglądania się filmowej adaptacji *Tka-czy* z roku 1927. (19.05.2012)

11. W Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” odbył się wernisaż wystawy poplenerowej uczestników pleneru artystycznego pn. „Śladami Gerharta Hauptmanna”, zorganizowanego wspólnie z Zespołem Szkół Rzemiosł Artystycznych w Jeleniej Górze. Ekspozycja prezentowana była w Muzeum od 25.05.2012 do 20.06.2012 r.

12. Impreza w plenerze „Wiosna u Hauptmanna” była podsumowaniem projektu „Moja Mała Ojczyzna” propagującego wiedzę na temat historii Jeleniej Góry i okolic, jej mieszkańców, obiektów architektury i kultury. Przez cały rok uczniowie brali udział w potyczkach międzyszkolnych, konkursach, a także w wycieczkach i wyjściach kulturalnych na wystawy, prelekcje czy spotkania literackie. Dzięki temu wzbogacali wiedzę na temat swojego najbliższego regionu, a także zdobywali punkty do odznaki. W tym roku, po raz pierwszy zostały wręczone złote odznaki. Aby je otrzymać młodzież musiała przejść poprzednie etapy, czyli zdobyć najpierw zieloną, a potem srebrną odznakę. Puchar przechodni Dyrektora ZSLiU w Jeleniej Górze został wręczony przez Prezydenta Miasta Jeleniej Góry Marcina Zawilę. W tym roku powędrował on do Zespołu Szkół Technicznych „Mechanik”, który za całokształt zdobył pierwsze miejsce. Drugie miejsce zdobyli *ex aequo* Zespół Szkół Licealnych i Zawodowych nr 2 oraz Zespół Szkół Ekonomiczno-Turystycznych w Jeleniej Górze. (06.06.2012)

13. Plener artystyczny w parku i wystawa „Śladami Hauptmanna”. Plener artystyczny „Śladami Gerharta Hauptmanna” został zrealizowany we współpracy z Liceum Plastycznym przy Zespole Szkół Rzemiosł Artystycznych w Jeleniej Górze-Cieplicach. Uczestnicy pleneru zwiedzali muzeum, zapoznali się z ekspozycją stałą, czasową, historią willi Łakowy Kamień, biografią i twórczością Gerharta Hauptmanna. Następnie młodzi artyści tworzyli swoje prace zarówno we wnętrzach muzeum, w parku otaczającym budynek, a także w innych ciekawych zakątkach Jagniątkowa. Inspiracje do swej twórczości mogli czerpać z miejsc, w których przebywał śląski Noblista, mieszkając przez jedenaście dni w jagniątkowskim pensjonacie. 25 maja w Muzeum nastąpiło podsumowanie pleneru i uroczyste otwarcie wystawy poplenerowej w obecności przedstawicieli władz Miasta Jeleniej Góry, dyrekcji i pracowników Zespołu Rzemiosł Artystycznych, rodzin i przyjaciół młodych twór-

ców, mieszkańców i turystów przebywających w Jagniątkowie. Prowadzący plener pracownicy Liceum Plastycznego – pan Marcin Znamienkiewicz i pani Beata Kornicka-Kornacka dokonali oceny i podsumowania projektu. (14-15.05.2012)

14. Dni Europy – spotkania z poezją, muzyką i sztuką, połączone z realizacją projektu stypendialnego pn. „Na wyjeździe”. W pięknej scenerii tworzonej przez prace uczestników pleneru artystycznego w Jagniątkowie, w ramach cyklicznej imprezy *Dni Europy*, odbyło się spotkanie autorskie z przebywającym w willi Łąkowy Kamień stypendystą Carlem Elze, uczestnikiem programu stypendialnego *Na wyjeździe*, realizowanego wspólnie z Saksońską Fundacją Kultury. Młodzież jeleniogórskich szkół średnich i wyższych miała okazję do aktywnego uczestniczenia w spotkaniu prowadzonym przez pracownika Muzeum, które przybrało poniekąd formę konkursu na najciekawsze wystąpienia ze strony gości. Stypendysta rozmawiał z uczestnikami spotkania na temat wrażeń z pobytu w Polsce, szczególnie w Jagniątkowie i literackich inspiracji jakie miał okazję czerpać wędrując śladami Hauptmanna w Karkonoszach. (06.06.2012)

15. Dzień Otwartych Drzwi. Tradycyjne święto muzeum obchodzone od lat w pierwszą sobotę sierpnia, w celu upamiętnienia wprowadzenia się Gerharta

Fot. archiwum Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze-Jagniątkowie

Hauptmann do Willi *Łąkowy Kamień*. Ważnym punktem programu był **wernisaż wystawy** „Gerhart Hauptmann i śląscy nobliści”, która prezentowała Gerharta Hauptmanna, na tle dziesięciu innych śląskich laureatów nagrody Nobla z dziedziny chemii, ekonomii, fizyki i medycyny. Wernisażowi towarzyszył wykład połączony z prezentacją multimedialną autorstwa Ewy Kaczyńskiej dotyczący wkładu śląskich noblistów w naukę światową. Tego dnia tradycyjnie oferowano gościom bezpłatny wstęp do Muzeum oraz bezpłatne oprowadzania grup w języku polskim i niemieckim oraz inne specjalnie na ten dzień przygotowane atrakcje kulturalne. Oprócz koncertu letniego w parku, goście mogli skosztować tradycyjnych potraw śląskich, a najmłodsi uczestnicy mieli możliwość nabycia *Bajkowego przewodnika po Jagniątkowie* wraz z podpisem autorki, pani Marii Nienartowicz. Dodatkową atrakcją dla gości w parku były liczne stoiska z artykułami, rękodziełem artystycznym, książkami i gastronomią. O godz. 18.00 rozbrzmiał w Hali Rajskiej śpiew operowy wschodzących talentów śpiewu, uczestników Międzynarodowych Warsztatów Operowych, w ramach spektaklu operowego *Muzyczny Ogród Liczyrzepy*. Dwugodzinny koncert operowy był zamknięciem tego niezwykłego dnia. (04.08.2012)

16. W Domu Śląskim w niemieckiej miejscowości Königswinter, odbył się wernisaż wystawy Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” pn. „Jagniątków na dawnej pocztówce”. Otwarcia wystawy towarzyszył wykład Dyrektor Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna na temat historii miejscowości i historii domu najpopularniejszego jej mieszkańca. Ekspozycja prezentowana była w Königswinter od 02.09.2012 do 26.02.2013 r.

17. Europejskie Dni Dziedzictwa. Tegorocznym obchodom *Europejskich Dni Dziedzictwa*, przyświecało hasło przewodnie *Tajemnice codzienności*. Spotkania w muzeum poświęcone były tradycjom tkackim na Dolnym Śląsku. Dnia 8 września otworzono wystawę pt. *Tkacze – 110 lat na deskach polskich i niemieckich teatrów* oraz zaprezentowano film niemy *Tkacze* z roku 1927. Zarówno ekspozycja jak i film przybliżyły zebranych gościom jak przebiegało codzienne życie biednych śląskich tkaczy. Pracownik merytoryczny muzeum zaprezentował referat wraz z prezentacją multimedialną, poruszający aspekty literackie utworu Gerharta Hauptmanna, a także aspekty historyczne samego buntu tkaczy w Bielawie i Pieszcach. Dnia 15 września zorganizowano **wykład prof. Jana Kęsika, kierownika Zakładu Kultury Materialnej Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego**, pt. **„Tradycje tkackie na Dolnym Śląsku”**. Profesor przybliżył aspekty rozwoju dolnośląskiego tkactwa od strony rewolucji technicznej, takie jak nowe maszyny przędzalnicze, napędzane siłą pary, czy specjalne budynki mające absorbować wstrząsy powodowane przez maszyny, kończąc swój wykład na upadku przemysłu tkackiego w drugiej połowie XX wieku. (08 i 15.09.2012)

18. Urodziny Gerharta Hauptmanna. Tegoroczna rocznica urodzin Noblisty została uświetniona **prelekcją na temat artystycznych przyjaźni Gerharta Hauptmanna**, którą poprowadził pracownik muzeum, przedstawiając życiorysy najważ-

niejszych i najbliższych Hauptmannowi przyjaciół m.in. Wilhelma Bölsche, Bruno Wille, Charlotte E. Pauly, zHermannna Stehra. Następnie we współpracy ze Stowarzyszeniem w Cieniu Lipy Czarnoleskiej, zaprezentowano tego dnia nową pozycję książkową pt. „A dzwon wciąż w uszach brzmi” wydaną przez Stowarzyszenie, zainspirowane twórczością Gerharta Hauptmanna. **Stowarzyszenie było również organizatorem konkursu na opowiadanie inspirowane prozą pisarza**, ogłoszono wyniki i wręczono nagrody, które otrzymali: Jan Owczarek, Donata Dominika Stawicka, Czesław Markiewicz.

19. W Teatrze Landesbühnen Sachsen w niemieckiej miejscowości Radebeul k. Drezna odbył się wernisaż 2 wystaw Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” – „Czarna Maska” oraz „Gerhart Hauptmann i Karkonosze”. Ekspozycja prezentowana była w Radebeul od 13.11.2012 do 10.12.2012 r.

20. W Ossolineum we Wrocławiu, w ramach uroczystości z okazji jubileuszu urodzin Noblisty organizowanego wspólnie z Niemiecko-Polskim Stowarzyszeniem Dolny Śląsk we Wrocławiu, **odbył się wernisaż wystawy Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna”** pn. „Gerhart Hauptmann i film”. Ekspozycja prezentowana była we Wrocławiu od 15.11.2012 do 31.12.2012 r.

21. W Filharmonii Dolnośląskiej w Jeleniej Górze otwarto wystawę Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” – „Czarna Maska”, w ramach projektu *Gerhart Hauptmann i muzyka*. Ekspozycja prezentowana była od 16.11.2012 do 28.01.2013 r.

22. Jubileuszowy koncert urodzinowy w ramach projektu „Gerhart Hauptmann i muzyka”. Z okazji obchodzonego w tym roku okrągłego jubileuszu Gerharta Hauptmanna, tj. 150 rocznicy urodzin oraz 100 rocznicy przyznania literackiej nagrody Nobla, Muzeum Miejskie było organizatorem uroczystego koncertu urodzinowego zrealizowanego w ramach projektu pn. „Gerhart Hauptmann i Muzyka”. W koncercie o charakterze symfonicznym udział wzięli: **Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Dolnośląskiej w Jeleniej Górze**; **Chór Filharmonii im. W. Lutosławskiego we Wrocławiu**; **Chór Uniwersytetu Wrocławskiego „Gaudium”**. Pod batutą warszawskiego dyrygenta Sławomira A. Wróblewskiego zabrzmiały fragmenty „Czarnej Maski” Krzysztofa Pendereckiego, napisane do sztuki Hauptmanna o tym samym tytule, a także dzieła Richarda Wagnera i Richarda Straussa. **Koncert odbył się w Jeleniej Górze a następnego dnia został powtórzony w przygranicznym Ziitau – w Teatrze im. Gerharta Hauptmanna** Nadzrędnym celem tego przedsięwzięcia muzycznego, zorganizowanego we współpracy z Filharmonią Dolnośląską w Jeleniej Górze oraz Teatrem im. Gerharta Hauptmanna w Zittau było przede wszystkim uroczyste uczczenie pamięci Noblisty w związku z okrągłą rocznicą, popularyzacja postaci G. Hauptmanna w Jeleniej Górze, a także w całym regionie przygranicznym, a w konsekwencji pielęgnacja wielokulturowego dziedzictwa regionu jeleniogórskiego. (16-17.11.2012)

23. Wyzwanie czytelnicze „Śladami Gerharta Hauptmanna”. W ramach obchodów Roku Hauptmannowskiego Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” we współpracy z Książnicą Karkonoską w Jeleniej Górze zorganizowało projekt kulturalny pn. *Wyzwanie czytelnicze „Śladami Gerharta Hauptmanna”* trwające od stycznia do grudnia br. Na specjalnie zaprojektowanej w tym celu stronie internetowej umieszczane były myśli oraz cytaty z dzieł Noblisty (przetłumaczone na język polski), które skłaniały odbiorców do wpisywania swoich refleksji dotyczących tych cytatów oraz postaci śląskiego Noblisty. Najciekawsze wpisy były prezentowane na stronie internetowej Muzeum. (styczeń-grudzień 2012)

24. Konkurs poetycki „Śladami Gerharta Hauptmanna”. W związku obchodami Roku Jubileuszowego na początku roku Muzeum, we współpracy ze Stowarzyszeniem W Cieniu Lipy Czarnoleskiej, ogłosiło konkurs poetycki pt. *Śladami Gerharta Hauptmanna*. Na wysłuchanie werdyktu jury przyjechali goście z kraju i zagranicy. **Do muzeum napłynęło 441 prac** od 163 autorów z 77 miejscowości w kraju (w tym m.in. z Krakowa, Katowic, Warszawy, Gdańska i Zielonej Góry), a także z Niemiec, Austrii, Czech, Anglii i Hiszpanii. Jury w składzie: przewodniczący jury – prof. Stefan Bednarek i członkowie – poetka Elżbieta Śnieżkowska-Bielak, bohemistka Ewa Gut-Dąbrowska oraz germanista dr Sławomir Tryc mieli trudne zadanie, aby z tej góry poezji napisanej po polsku, czesku i niemiecku wybrać najlepsze. Nagrodzone i wyróżnione utwory, a także najbardziej wartościowe zdaniem jury **wiersze ukazały się drukiem w jubileuszowym wydawnictwie pt. „Śladami Gerharta Hauptmanna”**, którego uroczysta prezentacja odbyła się 7 grudnia podczas VII Karkonoskiej Wigilii Literackiej. (styczeń– grudzień 2012)

25. VII Karkonoska Wigilia Literacka. Karkonoska Wigilia Literacka już na stałe wpisała się w kalendarz imprez realizowanych w muzeum, we współpracy ze Stowarzyszeniem Literackim „W Cieniu Lipy Czarnoleskiej”. Organizacja wigilii jest skierowana przede wszystkim do środowisk osób zagrożonych wykluczeniem społecznym tj. osób dotkniętych inwalidztwem, a także członków działających w Jeleniej Górze grup literackich – klubów, stowarzyszeń. Oprócz tradycyjnego słowa świętecznego wygłoszonego przez ks. Józefa Steca, dzielenia opłatkiem oraz życzeń świętecznych, zaplanowano w tym dniu uroczystą prezentację najnowszego wydawnictwa muzealnego pt. *Śladami Gerharta Hauptmanna*, będącej pokłosiem dla zrealizowanych konkursów w ramach Jubileuszu Hauptmanna, tj. konkursu poetyckiego oraz plastycznego. Publikacja przedstawia najpiękniejsze wiersze oraz prace artystyczne młodych twórców wyłonione w trakcie tych konkursów. (07.12.2012)

W Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” odbył się wernisaż wystawy laureatów konkursu plastycznego i graficznego oraz uczestników pleneru malarzkiego *Śladami Gerharta Hauptmanna* w ramach podsumowania jubileuszowego Roku Hauptmanna podczas Karkonoskiej Wigilii Literackiej. Ekspozycja prezentowana była od 07.12.2012 do 30.01.2013 r.

ROK 2013

1. Koncert „Gwiazdy Promują”. W ramach organizowanego przez Filharmonię Dolnośląską w Jeleniej Górze XX Ogólnopolskiego Festiwalu „Gwiazdy Promują” odbył się w muzeum koncert karnawałowy prowadzony przez prof. Mieczysława Stachurę wraz z jego uczniami. (13.02.2013)

2. Wystawa czasowa „Karkonosze na dawnej fotografii”. Wystawa fotograficzna prezentowana w Jagniątkowie została przygotowana przez Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu. (01.02.-31.03.2013)

3. Wystawa czasowa wyjazdowa „Gerhart Hauptmann i śląscy nobliści” w Miejsko-Powiatowej Bibliotece Publicznej w **Dzierżoniowie**. (06.03.2013-16.04.2013)

4. Seminarium naukowe „Karkonosze – miejsce spotkań i dialogu kulturowego”. Seminarium dla studentów, wykłady dla otwartej publiczności. Międzynarodowe seminarium organizowane we współpracy z Instytutem Germanistyki Uniwersytetu Wrocławskiego poświęcone było wybranym tematom z historii kultury Karkonoszy. Wśród referentów seminarium byli wykładowcy polskich i niemieckich uczelni. W ramach seminarium odbyły się otwarte wykłady dla publiczności, a także wędrowka górską z przewodnikiem „Śladami Hauptmanna”. (15-17.04.2013)

5. Wystawa czasowa Janusza Motylskiego „Karkonosze” w ramach cyklu Śladami Hauptmanna w Karkonoszach. Artysta z sąsiedniego Karpacza, autor licznych wystaw indywidualnych i zbiorowych w kraju i zagranicą zaprezentował w Jagniątkowskiej willi akwarele przedstawiające dawny dom noblisty i jego najbliższe otoczenie. Ekspozycja prezentowana była od 15.04.2013 do 28.07.2013 r.

6. Wystawa wyjazdowa „Jagniątków na dawnej pocztówce” w Reichenbach (Niemcy) prezentowana była w instytucji kultury Via Regia Haus w okresie od 29.04.2013 do 30.06.2013 r.

7. Noc Muzeów. Oprócz bezpłatnych oprowadzań po ekspozycji, odbyło się **spotkanie z prof. Tomaszem Winnickim (KPSW w Jeleniej Górze) oraz dr. Marcinem Miodkiem (Uniwersytet Wrocławski)**, którzy przybliżyli gościom muzeum – mieszkańcom, turystom, studentom tematy związane z prasą polską i niemiecką jaka ukazywała się po wojnie na Dolnym Śląsku. Następnie dr Katarzyna Konarska i dr Jacek Grębowiec z Uniwersytetu Wrocławskiego poprowadzili **panel dyskusyjny dotyczący polsko-niemieckich przestrzeni komunikacji i możliwości polsko-niemieckiego transferu kulturowego**.

W dalszej części imprezy odbyło się **spotkanie z autorem książki „Zapomniane tajemnice Karkonoszy”, panem Januszem Skowrońskim**, w której opisuje m.in. ostatnie dni Gerharta Hauptmanna w Jagniątkowie. Na koniec imprezy przeprowadzono **projekcję nowego filmu dokumentalnego pt. „NU JA JA – NU NEE NEE! Gerhart Hauptmann – noblista z Karkonoszy” w reżyserii Kingi Wołoszyn-Świerk**. (18.05.2013)

8. Dni Europy – spotkania z poezją, muzyką, sztuką. Impreza z udziałem wszystkich środowisk twórczych Jeleniej Góry i regionu, a także stypendystów

projektu „Na wyjeździe” – młodych twórców z Saksonii (realizowanego od lat we współpracy z Saksońską Fundacją Kultury z Drezna). (24-25.05.2013)

9. Transgraniczne Warsztaty Muzyki Kameralnej. Warsztaty dla młodych muzyków, którzy ćwiczyli swoje umiejętności prezentując repertuar znanych kompozytorów, tworząc jednocześnie niepowtarzalny klimat muzyczny dla gości muzeum. Warsztaty zorganizowane zostały we współpracy z Państwową Szkołą Muzyczną I st. w Jeleniej Górze i Szkoły Muzycznej Via Regia z Görlitz. (23-24.05.2013)

10. Wystawa czasowa wyjazdowa „Gerhart Hauptmann i Karkonosze” w Biurze Łącznikowym Kraju Związkowego Saksońskiego we Wrocławiu. Ekspozycja prezentowana była w terminie 10.06.2013-31.08.2013 r.

11. Międzynarodowe Warsztaty Operowe – „Muzyczny Ogród Liczyrzepy”. Studenci, młodzi soliści z różnych krajów europejskich spotkają się m. in. w muzeum, aby ćwiczyć pod kierunkiem profesorów z renomowanych uczelni muzycznych, studiując szereg arii, duetów, pochodzących z zapomnianych oper o Duchu Gór – Liczyrzepie, a następnie wykonują je przed publicznością w muzeum w ramach kameralnych spektakli operowych i koncertów. W tym roku Międzynarodowe Warsztaty Operowe poprowadziła prof. Elisabeth Wilke – Dziekan Wydziału Wokalnego Uniwersytetu Mozarteum w Salzburgu oraz solistka drezdeńskiej Spempeoper. Inicjatorką, organizatorką i kierownikiem muzycznym corocznych warsztatów operowych jest Pani Małgorzata Mierczak. (25.07.– 04.08.2013)

12. Dzień Otwartych Drzwi. Z okazji wprowadzenia się Gerharta Hauptmanna do Willi Łąkowy Kamień muzeum organizuje w każdą pierwszą sobotę sierpnia *Dzień Otwartych Drzwi*. Tego dnia oferujemy bezpłatny wstęp, oprowadzania po ekspozycji, a także liczne niespodzianki i atrakcje w parku (stoiska z książkami, suwenirami, gastronomią). Tego roku miało miejsce **otwarcie nowej wystawy czasowej** – wystawy malarstwa twórcy mieszkającego zarówno w Berlinie jak i na wyspie Hiddensee – **Torstena Schlutera „Tęsknota za Hiddennsee”**. (04.08.2013)

13. Wystawa czasowa wyjazdowa „Gerhart Hauptmann i Karkonosze” w Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu. Ekspozycja prezentowana była w terminie 04.09-12.11.2013 r.

14. Europejskie Dni Dziedzictwa. Tegoroczne obchody Europejskich Dni Dziedzictwa na Dolnym Śląsku przebiegały pod hasłem „Nie od razu Polskę zbudowano”. Z tej okazji **zorganizowano wykłady i wystawę czasową „Miasto i jego obywatele. Görlitz – Zgorzelec 1945-1989”**. Wystawę przygotowaną przez Saksońską Agencję Oświatową poświęcono wzajemnym relacjom mieszkańców miasta Görlitz/Zgorzelec. Na przykładzie lokalnych historii przedstawiona została historia narodów ilustrująca powoli odbudowujące się stosunki polsko-niemieckie po tragicznym okresie 1939-1945. Tego dnia o godz. 15.00 muzycznym akcentem przygotowanym przez młodzież polską i niemiecką rozpoczęły się **polsko-niemieckie spotkania i warsztaty artystyczne** realizowane z miastem Reichenbach. **Rzeźbiarz niemiecki pan Clemens Heintz zaprezentował w parku pokaz procesu rzeźbienia popiersia Hauptmanna piłą mechaniczną.** Przez kolejne 3 dni (tj. do 10.09.2013)

młodzież polska i niemiecka z Reichenbach uczestniczyła w warsztatach rzeźbiarskich w parku przy muzeum pod opieką Pana Clemensa Heinla. (07 i 14.09.2013)

15. Wystawa czasowa wyjazdowa „Gerhart Hauptmann i śląscy nobliści” w Reichenbach (Niemcy). Otwarcie wystawy zrealizowano w ramach trans regionalnego projektu muzeum i Via Regia Haus w Reichenbach pt. „**Gerhart Hauptmann – żywa historia kultury między Reichenbach a Jagniątkowem**”. Termin prezentacji ekspozycji: 10.09.-15.11.2013 r.

16. Wspólnie zrealizowana z Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu wystawa czasowa *Tadeusz Różewicz w Karkonoszach*. Otwarcie wystawy było połączone z wieczorem wspomnień o Tadeuszu Różewiczu w Jagniątkowie. Termin: 07.10.2013 –05.01.2014 r.

17. Wystawa czasowa wyjazdowa „Tkacze” w Pałacu Stanisławów w Stanisławowie. Termin: 24.10.-31.12.2013 r.

18. Obchody rocznicy urodzin Gerharta Hauptmanna. Impreza z cyklu „**Gerhart Hauptmann i przyjaciele**” – odbyło się otwarcie wystawy poświęconej Cirillio del Antonio”. W ramach uroczystości zaprezentowano postać **Cirillio del Antonio** – artysty związanego przez wiele lat z życiem kulturalnym naszego regionu, długoletniego dyrektora szkoły plastycznej w Cieplicach, autora licznych prac będących elementami wystroju kościołów i obiektów użyteczności publicznej na Śląsku i poza jego granicami, autora prac przedstawiających Hauptmanna. Na wystawie zaprezentowano także m.in. prace mistrza i jego uczniów, tradycje snycerskie i ich kontynuacje w Zespole Szkół Rzemiosł Artystycznych w Jeleniej Górze-Cieplicach. (18.11.2013)

19. Karkonoska Integracyjna Wigilia Literacka. Tradycyjna wigilia literacka to przedsięwzięcie skierowane do środowisk osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także członków jeleniogórskich grup literackich, klubów, stowarzyszeń, twórców niezrzeszonych. (09.12.2013)

ROK 2014

1. Uroczyste odsłonięcie popiersia Gerharta Hauptmanna autorstwa Clemensa Heinla.

Wernisaż wystawy poplenerowej powstałej w wyniku euroregionalnego polsko-niemieckiego projektu „Gerhart Hauptmann – żywa historia kultury pomiędzy Jagniątkowem i Reichenbach”. Na wystawę składało się 15 rzeźb wykonanych z drewna lipowego przez uczniów Liceum Plastycznego z Zespołu Szkół Rzemiosł Artystycznych w Cieplicach. Specjalną atrakcją związaną z otwarciem wystawy poplenerowej było odsłonięcie popiersia Gerharta Hauptmanna wykonanego przez Pana Clemensa Heinla podczas specjalnego pokazu rzeźbienia piłą mechaniczną w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa we wrześniu ubiegłego roku. Ponadto odbył się koncert zaplanowany w ramach XX Ogólnopolskiego Festiwalu Gwiazdy Promują

pt. „Taneczna muzyka pałaców i ogrodów”, którego organizatorem była Filharmonia Dolnośląska w Jeleniej Górze. (15.02.2014)

2. Wystawa czasowa wyjazdowa *Gerhart Hauptmann i Karkonosze* w Via Regia Hause w Reichenbach (Niemcy). Termin: 15.02.-07.04.2014 r.

3. **Otwarcie retrospektywnej wystawy fotograficznej pt. „Impresje” Związku Polskich Artystów Fotografików – Oddział Karkonoski**

Wernisaż wystawy fotograficznej zatytułowanej „Impresje” – Związku Polskich Artystów Fotografików – Oddziału Karkonoskiego, która prezentowała zbiór autorskich fotografii m.in. Ewy Andrzejewskiej, Janiny Hobgarskiej, Krzysztofa Kuczyńskiego, Marka Likszeta, Janusza Moniatowicza z przełomu ostatnich dwóch lat. (03.03.2014)

4. Wystawa czasowa wyjazdowa *Gerhart Hauptmann i śląscy nobliści* w Muzeum Miejskim Wrocławia. (02.04.-22.06.2014)

5. **„Karkonosze – miejsce spotkań i dialogu kulturowego” seminarium dla studentów, wykłady dla otwartej publiczności.** Seminarium zorganizowane zostało we współpracy z Instytutem Germanistyki Uniwersytetu Wrocławskiego pod kierownictwem merytorycznym pani prof. Anny Mańko-Matysiak. Głównymi założeniami przedsięwzięcia było nie tylko zorganizowanie spotkań młodzieży o charakterze edukacyjnym ale przede wszystkim sprowokowanie refleksji nad złożoną historią regionu, interkulturowością Karkonoszy i źródłami inspiracji twórczej Hauptmanna i innych literatów. Podstawowymi tematami seminarium i prowadzonych dyskusji były aspekty związane z materialnym ale też z niematerialnym dziedzictwem kulturowym Karkonoszy – kwestie różnych kierunków filozofii twórców kultury, wielojęzyczności, dialektu, tradycji itp. Poruszano także tematy z zakresu religii mieszkańców z symbolami i miejscami pielgrzymek, symboli narodowych, stosunków politycznych, sposobów komunikacji i dialogu różnych kultur. (12-14.05.2014)

6. **Otwarcie wystawy fotografii Christine Pöttker.**

Wernisaż wystawy fotograficznej pt. „Mistyczne chwile w Kotlinie Jeleniogórskiej” prezentującej 35 fotografii, które przedstawiają bajeczny krajobraz Kotliny Jeleniogórskiej fotografowany przez cztery pory roku. (12.05.2014)

7. Wystawa czasowa wyjazdowa *Czarna maska* w Centrum Migracji w Reichenbach (Niemcy). Termin (12.05.-09.06.2014)

8. **Noc Muzeów** W Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” odbyła się kolejna edycja europejskiego święta muzealnego pt. „Noc Muzeów”. Także tego roku Muzeum przygotowało dla gości bogaty i atrakcyjny program. Noc Muzeów rozpoczęła się od spotkania przybyłych gości z rowerzystą Bolesławem Osipikiem, popularyzującym formę turystyki kulturowej w naszym regionie. Opowiedział on swoje niezwykle wspomnienia i przygody, które miały miejsce podczas jego rowerowej wyprawy Szlakiem Gerharta Hauptmanna. Otwarto nową wystawę czasową zatytułowaną „Artystyczne inspiracje Karkonoszami”, która prezentowała unikatowo-

wą kolekcję znaczków oraz kartek pocztowych z końca XIX i początku XX w. Po wernisażu odbyła się prelekcja zatytułowana „Karkonosze jako źródło inspiracji twórczej” nawiązująca do wcześniej zaprezentowanej wystawy. Ostatnim punktem „Nocy Muzeów” były nocne oprowadzania z przewodnikiem po muzeum, zaplanowane w godz. 21.00-23.00. (17.05.2014)

9. „Dni Europy – spotkanie z poezją, muzyką i sztuką”

W ramach cyklicznej imprezy „Dni Europy” odbyło się spotkanie literackie połączone z programem stypendialnym „Na wyjeździe”. Tego dnia muzeum przygotowało dla uczestników interesujące prelekcje. „Dni Europy” rozpoczęły się akcentem muzycznym przygotowanym przez skrzypaczkę Filharmonii Dolnośląskiej Ewę Antosik. Jako pierwszy wystąpił Peter Gehrisch – wydawca czasopisma „Ostragehege”, który zaprezentował swoją poezję. Następnie kolejno wystąpili: Natalia Elizarova z Moskwy, Waldemar Okoń (wiceprezes wrocławskiego oddziału Stowarzyszenia Pisarzy Polskich), Marek Śnieciński (Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu), którzy przedstawili swoją twórczość literacką. Jacek Inglot – polski pisarz science fiction – zaprezentował fragment swojej powieści pt. „Wypędzony”. Także Undine Materni – pisarka mieszkająca w Dreźnie – przedstawiła gościom swój tomik poezji pt. „Nieobecny dom ojca mego ojca”. Na zakończenie wystąpił Roman Israel, przebywający w Jagniątkowie w ramach programu stypendialnego „Na wyjeździe”, który zaprezentował swoje utwory poetyckie. (31.05.2014)

10. Wystawa czasowa wyjazdowa „Gerhart Hauptmann i Karkonosze” w Muzeum Kraszewskiego w Dreźnie (Niemcy). Termin: 26.06-30.10.2014 r.

11. Wystawa czasowa wyjazdowa „Gerhart Hauptmann i śląscy nobliści” w Biurze Łącznikowym Wolnego Państwa Saksonia we Wrocławiu. Termin: 01.07.-31.08.2014 r.

12. Międzynarodowe warsztaty operowe

Studenci – młodzi soliści z różnych krajów europejskich spotkali się jak co roku w Muzeum Miejskim „Domu Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze, aby ćwiczyć pod kierunkiem profesorów z renomowanych uczelni muzycznych, studiując szereg arii, duetów, pochodzących z zapomnianych oper o Duchu Gór – Liczyrzepie, a następnie wykonali je przed publicznością w muzeum w ramach kameralnych spektakli operowych i koncertów. W tym roku Międzynarodowe Warsztaty Operowe poprowadziła prof. Elisabeth Wilke – Dziekan Wydziału Wokalnego Uniwersytetu Mozarteum w Salzburgu oraz solistka drezdeńskiej Spemperoper. Kierownictwo artystyczne – Małgorzata Mierczak. Termin: 27.07-02.08.2014 r.

13. Dzień Otwartych Drzwi

Święto muzeum obchodzone od lat w pierwszą sobotę sierpnia w celu upamiętnienia wprowadzenia się Gerharta Hauptmanna do willi *Łąkowy Kamień*. Tego dnia tradycyjnie oferowano gościom bezpłatny wstęp do Muzeum oraz bezpłatne oprowadzania grup w języku polskim i niemieckim oraz inne specjalnie na ten dzień przygotowane atrakcje kulturalne. Ważnym punktem programu były dwa wykła-

dy ogłoszone przez Stephana Rohlfsa, dyrektora Muzeum Gerharta Hauptmanna w Erkner, który przybliżył gościom historię czterech domów noblisty oraz przez Janusza Skowrońskiego, autora książki „Zapomniane tajemnice Karkonoszy”, który opowiedział o interesujących faktach związanych z ostatnimi latami życia Gerharta Hauptmanna. Dodatkową atrakcją dla gości w parku były liczne stoiska z artykułami, rękodziełem artystycznym, książkami i gastronomią.

O godz. 18.00 rozbrzmiał w Hali Rajskiej śpiew operowy wschodzących talentów śpiewu, uczestników Międzynarodowych Warsztatów Operowych, w ramach spektaklu operowego *Muzyczny Ogród Liczyrzepy*. Dwugodzinny koncert operowy zamykał ten niezwykle dzień. (02.08.2014)

14. Europejskie Dni Dziedzictwa

Tego roku ta odbywająca się cyklicznie impreza przebiegała pod hasłem przewodnim „Dziedzictwo – źródło tożsamości”. W tym dniu muzeum gościło dwóch przedstawicieli Fundacji Eriki Simon – tegorocznego laureata specjalnej Nagrody Kulturalnej Śląska, przyznawanej przez Rząd Dolnej Saksonii i Samorząd Województwa Dolnośląskiego za działalność ukierunkowaną na pielęgnację i rozwój śląskiego dziedzictwa kulturowego. Dyrektor muzeum Pani Julita Izabela Zaprucka oficjalnie podziękowała przedstawicielom Fundacji Eriki Simon, za przekazanie do zbiorów muzeum popiersia Gerharta Hauptmanna autorstwa Arno Brekera. Następnie wystąpił Henryk Dumin – etnolog, menadżer kultury, który opowiedział o fotografiach dolnośląskiej artystki Barbary Górniak oraz o historii kościołów ewangelickich, które zostały wzniesione w Głogowie, Świdnicy oraz Jaworze.

Następnie gości zaproszono do zwiedzania nowo otwartej wystawy pt. „Kościoły Pokoju” prezentujące prace fotograficzne autorstwa Barbary Górniak. (14.09.2014)

15. Wystawa czasowa wyjazdowa *Tkacze – 100 lat na deskach polskich i niemieckich teatrów* w Bibliotece Miejskiej w Bielawie. (11.09-22.09.2014)

16. Wystawa czasowa wyjazdowa *Gerhart Hauptmann i śląscy nobliści* w Muzeum Gerharta Hauptmanna w Erkner. (23.09.2014-05.01.2015)

17. Międzynarodowa Konferencja Naukowa

Międzynarodowe seminarium naukowe pt. „**Tolerancja a procesy międzykulturowej komunikacji**”, które muzeum zorganizowało wraz z Karkonoską Państwową Szkołą Wyższą, Archiwum Państwowym w Jeleniej Górze i Międzynarodowym Instytutem Komunikologii w Waszyngtonie D.C.O. uroczystie otwarto wykładem poświęconym Fedorowi Sommerowi – śląskiemu literatowi i pedagogowi. Jako pierwszy wystąpił Ivo Łaborewicz, który opowiedział o związkach pisarza z Jelenią Górą. Dr Jürgen Warmbrunn z Herder-Institut w Marburgu wygłosił wykład dotyczący Archiwum Fedora Sommera w Marburgu. Ponadto w seminarium wzięli udział przedstawiciele Duquesne University, Pittsburghu PA w USA i Heritage Center w Pensburgu w USA – przedstawiciele kościoła Schwenkfeldystów z Pensylwanii, Uniwersytetów Adama Mickiewicza w Poznaniu i Karkonoskiej Państwowej Szkoły Wyższej. Następnie odbył się wernisaż wystawy pt. „Fedor Sommer – pisarz

i pedagog” składającej się z 10 tablic przedstawiających życie i twórczość wybitnego humanisty związanego z naszym regionem. (13.10.2014)

18. Wystawa czasowa wyjazdowa *Gerhart Hauptmann i Karkonosze* w Muzeum Kleista we Frankfurcie nad Odrą. (06.11.2014-30.07.2015)

19. Urodziny Gerharta Hauptmanna

Uroczystość związana z obchodami 152 rocznicy urodzin Gerharta Hauptmanna rozpoczęła się prezentacją **najnowsze wydawnictwa muzeum pt. „W iście berlińskim tempie...” Gerhart Hauptmann – Ivo Hauptmann. Listy**, będącą polskim wydaniem książki autorstwa Pani Harriet Hauptmann – wnuczki Ivo Hauptmanna oraz Stefana Rohlfsa – dyrektora Muzeum Gerharta Hauptmanna w Erkner k. Berlina, który w swoim wystąpieniu podkreślał rolę Gerharta Hauptmanna jako niezwykle troskliwego ojca. Podczas uroczystości dodatkową atrakcją była inscenizacja teatralna. Młodzież z koła teatralnego działającego w ZSO nr I w Jeleniej Górze zaprezentowała publiczności fragmenty wybranych listów Iva i Gerharta Hauptmannów. Uroczystości otworzono również wystawę pt. „Ojciec i syn” na której zgromadzono 17 obrazów wykonanych różnymi technikami malarskimi przez Ivo Hauptmanna. O obramowanie muzyczne imprezy zadbała skrzypaczka Pani Ewa Antosik. (14.11.2014)

20. Hauptmannowskie Spotkania Filmowe

W ramach Hauptmannowskich Spotkań Filmowych wyświetlono dwa filmy dokumentalne dotyczące ostatnich dni Gerharta Hauptmanna w Jagniątkowie. „7 i pół tygodnia” oraz „Tajemnice Łąkowego Kamienia” poruszają wiele tajemniczych kwestii, które przez lata były przemilczane, a dotyczą m.in. ostatnich lat Gerharta Hauptmanna w Karkonoszach. Ostatni film jest adaptacją dramatu Gerharta Hauptmanna pt. „Tkacze”. Niemiecki film niemy został nakręcony w roku 1927 przez Frederica Zelnika i był pierwszą udaną adaptacją przeniesienia spektaklu teatralnego Gerharta Hauptmanna na taśmę filmową, która wiernie oddaje ducha utworu. (05.12.2014)

21. IX Karkonoska Wigilia Literacka

Karkonoska Wigilia Literacka już na stałe wpisała się w kalendarz imprez realizowanych w muzeum, we współpracy ze Stowarzyszeniem Literackim „W Cieniu Lipy Czarnoleskiej”. Organizacja wigilii jest skierowana przede wszystkim do środowisk osób zagrożonych wykluczeniem społecznym tj. osób dotkniętych inwalidztwem, a także członków działających w Jeleniej Górze grup literackich – klubów, stowarzyszeń. W tym roku ogłoszono turniej poetycki inspirowany hasłem „Pogodne nastroje”. Zaprezentowana została najnowsza powieść Renaty Galik pt. „Prawo do miłości”, która następnie wykonała recital dla zgromadzonych gości. Zorganizowano także projekcję filmu poświęconego historii i tradycji Ukrainy reżyserii Andrzeja Kępińskiego pt. „Tron na Ukrainie”. Tradycyjnie już ks. Józef Stec wygłosił świąteczne słowo, a dla wszystkich gości zaplanowano słodki poczęstunek oraz opłatek wigilijny. (08.12.2014)

ROK 2015

1. Wystawa czasowa wyjazdowa „Fedor Sommer – pisarz i pedagog” w Muzeum Gerharta Hauptmanna w Erkner (Niemcy). (08.01.-28.02.2015)

2. Wystawa czasowa wyjazdowa „Jagniątków na dawnych pocztówkach” w Miejskim Ośrodku Kultury „Muflon” w Sobieszowie (Jelenia Góra). (21.01.-22.02.2015)

3. Dzień Kobiet w Muzeum – kobiety w kulturze, sztuce i polityce

Imprezę rozpoczął efektowny koncert jeleniogórskiej sopranistki Anny Patrys, zdobywczyni Grand Prix międzynarodowego, prestiżowego konkursu wokalnego im. Elizabeth Connell w Sydney. Następnie odbyły się wykłady poświęcone roli kobiety we współczesnym świecie. Dr Katarzyna Konarska z Uniwersytetu Wrocławskiego omówiła różne aspekty postrzegania kobiety przez nowoczesne media, Pani Poseł na Sejm RP Zofia Czernow przedstawiła udział kobiet życiu politycznym w Polsce oraz różne trudności wynikające z bycia kobietą politykiem, natomiast ostatnią prelegentką była Pani Elżbieta Ratajczak, historyk i muzealnik, która opowiedziała o historycznej roli kobiet na przestrzeni wieków oraz ich wpływ na rozwój cywilizacji. Po wykładach goście zostali zaproszeni na drobny poczęstunek sprzyjający integracji środowisk kobiecych, wymianie poglądów, dyskusji. Następnie dla wszystkich przybyłych Pań Muzeum zorganizowano specjalne oprowadzanie z przewodnikiem, który przybliżył historię willi „Łąkowy Kamień”. O oprawę muzyczną dalszej części spotkania zadbała Alicja Krajewska, uczennica Państwowej Szkoły Muzycznej II stopnia im. S. Moniuszki w Jeleniej Górze. (08.03.2015)

4. Wystawa czasowa wyjazdowa „Gerhart Hauptmann i Karkonosze” w Domu Literatury Chamisso w Kunersdorf (Niemcy). (13.03.-03.05.2015)

5. Wystawa czasowa wyjazdowa „Fedor Sommer – pisarz i pedagog” w Schwenkfelder Library & Heritage Center w Pennsburg (Stany Zjednoczone). (04.05.-28.06.2015)

6. Karkonosze – miejsce spotkań i dialogu kulturowego – seminarium naukowe Seminarium zorganizowane zostało we współpracy z Instytutem Germanistyki Uniwersytetu Wrocławskiego pod kierownictwem merytorycznym prof. Anny Mańko-Matysiak. Głównymi tematami były aspekty związane z dziedzictwem kulturowym Karkonoszy. Seminarium rozpoczęło się w willi Łąkowy Kamień powitaniem uczestników, którzy pod opieką przewodnika muzeum zwiedzali ekspozycję. Następnie wygłoszono zaplanowane wykłady: *Den Gedächtnisräumen auf der Spur: das Riesengebirge* prof. Anna Mańko-Matysiak (Wrocław), *Der Herr des Riesengebirges. Der Berggeist Rübezahl in der Erinnerungskultur der Schlesier* Nicola Remig (Haus Schlesien, Königswinter), *Das gemeinsame Kulturerbe in Schlesien* Jens Baumann (Drezno), *Wandernd durch das Eierland. Das Riesengebirge im Spiegel der Schlesischen Provinzialblätter* Kinga Oworuszko (Wrocław/Berlin). Na zakończenie dnia odbył się wieczorny wykład Christiana Henke (Niesky) połączony z filmem pt. *Rübezahls Hochzeit*. Kolejnego dnia, tj. 12.05.2015 r. dla uczestników zaplanowana została wędrowka w góry *Śladami Gerharta Hauptmanna*. Wędrowce towarzyszyły

pogadanki na temat wyjątkowych związków jakie łączyły Hauptmanna z otaczającymi nas górami. Ostatniego dnia seminarium, czyli 13.05.2014r., w muzeum odbyły się kolejne wykłady *Im Riesengebirge zu Besuch. Berichte aus den Tagebüchern und Briefen* Grzegorz Nowakowski, *Das niederschlesische Riesengebirge und der ober-schlesische Sankt Annaberg – zu den Berührungspunkten zweier schlesischen Erinnerungsorte* Monika Czok. Po zakończeniu wykładów prof. Anna Mańko-Matysiak dokonała podsumowania seminarium i pożegnała gości.

7. Noc Muzeów

Także tego roku Muzeum podczas europejskiego święta przygotowało dla gości bogaty i atrakcyjny program. Noc Muzeów rozpoczęła się o godz. 17.00 od prelekcji Dyrektor Muzeum Julity Izabeli Zapruckiej z okazji 10 jubileuszu Muzeum. Temat wystąpienia *Willa Łąkowy Kamień – dawna rezydencja śląskiego noblisty – dziś muzeum i międzynarodowe centrum dialogu kulturowego* nawiązywał do historii i zakresu działania Domu Hauptmanna. Zaprezentowane zostały ważniejsze wydarzenia ostatnich lat i aktualny kalendarz imprez. Następnie zaproszono gości na kolejny wykład, tym razem poświęcony Literackiej Jeleniej Górze w czasach Hauptmanna pt. *Fedor Sommer i jego rola w kulturze Dolnego Śląska*. Otwarto także nową czasową wystawę fotograficzną pt. *Niemieckie Ślady na Dolnym Śląsku* autorstwa Zbigniewa Kulika. Wystawa, na którą składało się około 50 barwnych fotografii, prezentowała dawne pozostałości kultury niemieckiej na Dolnym Śląsku. Pan Zbigniew Kulik przedstawił w kilku słowach okoliczności powstania ekspozycji oraz zaprosił zgromadzonych gości na wykład poświęcony tematyce dotyczące niemieckiego dziedzictwa na Dolnym Śląsku. W dalszej części programu ogłoszone zostały wyniki **Turnieju Poetyckiego organizowanego z okazji 10-lecia Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze-Jagniątkowie Poeci dla muzeum**, którego organizatorem było Muzeum oraz Stowarzyszenie Literackie „W Cieniu Lipy Czarnoleskiej”. Wszyscy nagrodzeni w konkursie otrzymali dyplomy i bogate nagrody książkowe ufundowane przez Muzeum i przez Związek Gmin Karkonoskich. Ostatnim punktem programu były nocne oprowadzania z przewodnikiem. (16.05.2015)

8. Dni Europy

Cykliczną imprezę rozpoczęło **spotkanie z Profesorem Krzysztofem Zanussi**m – reżyserem, scenarzystą filmowym, teatralnym, producentem i filozofem. Zaprezentowana została także publikacja jego autorstwa zatytułowana *Strategie życia. Czyli jak zjeść ciastko i je mieć*. Podczas trwającego około dwóch godzin spotkania goście Muzeum mieli okazję dowiedzieć się o fascynacjach filmowych reżysera i zapoznać się z jego refleksją na temat zjawisk zachodzących we współczesnej kulturze polskiej i światowej. Kolejnego dnia w Muzeum miała miejsce jeleniogórska premiera najnowszego i ostatnio najbardziej kontrowersyjnego filmu Krzysztofa Zanussiego „Obce ciało”. Następnie rozpoczęło się spotkanie literackie z udziałem przedstawicieli środowisk twórczych regionu, poetów, członków stowarzyszeń i klu-

bów literackich. Tego dnia nastąpiło podsumowanie turnieju poetyckiego *Poeci dla Muzeum – Inspiracje Willi Wiesenstein* współorganizowanego ze Stowarzyszeniem „W Cieniu Lipy Czarnoleskiej”. W drugiej części spotkania wystąpił dr Wolfgang Melzer przebywający w Jagniątkowie w ramach programu stypendialnego *Na wyjeździe*, realizowanego wspólnie z Saksońską Fundacją Kultury. Stypendysta zaprezentował swój dorobek literacki oraz przemyślenia na temat kondycji współczesnej literatury niemieckiej. W czasie całego popołudnia literackiego jeleniogórska młodzież ze szkoły muzycznej dbała o obramowanie muzyczne imprezy. (29-20.05.2015)

9. Dzień Dziecka w Muzeum

Na ten szczególny dzień dla dzieci, które odwiedziły Muzeum, przygotowano nagrodę w postaci dyplomów Wielkiego Karkonoskiego Skrzata. Zaplanowano także specjalne oprowadzanie po ekspozycji dla dzieci w wieku 4-6 lat wraz z opowieścią o Skrzacie Karkonoskim – bohaterze bajek autorstwa Marii Nienartowicz. (01.06.2015)

10. Międzynarodowe Warsztaty Operowe „Muzyczny Ogród Liczyrzepy”

Jak co roku młodzi soliści z różnych krajów europejskich spotkali się, aby ćwiczyć pod kierunkiem profesorów z renomowanych uczelni muzycznych, studiując szereg arii, duetów, pochodzących z zapomnianych oper o Duchu Gór – Liczyrzepie w ramach autorskiego projektu Małgorzaty Mierczak. (27.07-01.08.2015)

11. Wystawa czasowa wyjazdowa „Gerhart Hauptmann i Karkonosze” w Kleist Museum Frankfurt am Oder (Niemcy). (01.08.2015-31.03.2016)

12. Dzień Otwartych Drzwi

Tradycyjne święto w Muzeum stanowiące upamiętnienie wprowadzenia się Gerharta Hauptmanna do Willi „Łąkowy Kamień”. Tego dnia wszystkim gościom zaoferowano bezpłatny wstęp oraz oprowadzanie po Muzeum w języku polskim i niemieckim oraz specjalnie na ten dzień przygotowane liczne atrakcje kulturalne. Ponadto zwiedzającym towarzyszyła oprawa muzyczna, o jaką zadbały dzieci z jeleniogórskich i wrocławskich szkół muzycznych. Odbyła się prezentacja nowego przewodnika muzealnego wydanego z okazji 10-lecia działalności Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna”, a także zorganizowano konkurs wiedzy o historii domu Noblisty. Janusz Skowroński, autor książki *Zapomniane tajemnice Karkonoszy*, opowiedział o interesujących faktach związanych z ostatnimi latami Margarete Hauptmann po śmierci męża. Następnie odbyła się prelekcja poświęcona życiu i twórczości Fedora Sommera połączona z prezentacją wystawy pt. „Fedor Sommer – pisarz i peda-

Tadeusz Różewicz
Fot. archiwum Muzeum Miejskiego
„Dom Gerharta Hauptmanna”
w Jeleniej Górze-Jagniątkowie

gog”. Dodatkową atrakcją dla licznie przybyłych gości były stoiska z artykułami oraz rękodziełem artystycznym prezentowane w parku. Najmłodsi zwiedzający zaś mieli możliwość spotkania z autorką książek dla dzieci panią Marią Nienartowicz oraz nabycia „Bajkowego przewodnika po Jagniątkowie” wraz z podpisem autorki. Od godz. 18.00 rozbrzmiewał w Hali Rajskiej śpiew operowy wschodzących talentów na Międzynarodowych Warsztatach Operowych pod tytułem „Muzyczny Ogród Liczyrzepy”. (01.08.2015)

13. Europejskie Dni Dziedzictwa

Ta cykliczna impreza w tym roku odbyła się pod hasłem przewodnim „Utraczone dziedzictwo”. Dnia 12 września Europejskie Dni Dziedzictwa rozpoczął krótki wstęp na temat wyświetlanego filmu dokumentalnego pt. „Gloria i exodus – historia szlachty śląskiej” w reżyserii Andrzeja Klamta i Ronalda Urbańczyka. Dnia 19 września otwarto nową wystawę czasową pt. „Współczesna grafika” z kolekcji Jana Hałuszki. Za sprawą wspaniałomyślnego gestu tego berlińskiego miłośnika i kolekcjonera sztuki Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” otrzymało w darze cenne i bogate, bo liczące 99 grafik zbiory. Kolekcję tworzą prace zachodnioeuropejskich, głównie niemieckich twórców, w tym tak znanych jak Rudolf Hausner, Ernst Fuchs, Paul Wunderlich, A.R. Penck, V. Vasarely. Uroczystość wzbogaciła oprawą muzyczną Pani Ewa Antosik. (12 i 19.09.2015)

14. Rozmowy przy kominku

Tegoroczna edycja rozmów przy kominku poświęcona była szeroko rozumianej sztuce. 10 października w ramach **Festiwalu Muzyki Teatralnej** w Jeleniej Górze muzeum zaprosiło na seminarium pt. „Przestrzeń. Obiekt. Działanie. Tadeusz Kantor wobec tradycji sztuki neoawangardowej” z wystąpieniami i rozmowami Michała Libery, Antoniego Michnika, Klaudii Rachubińskiej, Anny Walewskiej, Pawła Krzaczkowskiego i Dominika Kurylka. Następnego dnia odbyło się spotkanie poświęcone nowej publikacji wydanej przez Stowarzyszenie Literackie *W Cieniu Lipy Czarnoleskiej* we współpracy z Muzeum Miejskim „Dom Gerharta Hauptmanna” pt. *Śladami Fedora Sommera* oraz koncert fortepianowy wybitnego kompozytora węgierskiego Szabolcsa Eszteni. (10-11.10.2015)

15. Urodziny Gerharta Hauptmanna

Uroczystość rozpoczęła specjalnie przygotowaną na tę okazję etiuda teatralna w wykonaniu młodzieży z Zespołu Szkół Ekonomiczno-Turystycznych w Jeleniej Górze pod kierunkiem Pani Ewy Łapot. Również tego dnia młodzież w ramach współorganizowanych pod kierunkiem Pani Beaty Kornickiej-Koneckiej warsztatów portreciarskich, wykonała współczesne portrety Hauptmanna. Punkt wyjścia stanowiła nowa wystawa czasowa w Muzeum, na którą składają się portrety noblisty – na wystawie zebrano ponad 20 portretów i kilkadziesiąt fotografii pisarza. Pani Ewa Mickiewicz – historyk sztuki, wygłosiła wykład na temat *Sztuki portretów*, historii oraz techniki ich powstawania. (16.11.2015)

Sala Rajska (fot. Krzysztof Tęcza)

16. X Karkonoska Wigilia Literacka

Impreza organizowana we współpracy ze Stowarzyszeniem Literackim „W Cieniu Lipy Czarnoleskiej”, skierowana przede wszystkim do środowisk osób zagrożonych wykluczeniem społecznym tj. osób dotkniętych inwalidztwem, a także członków działających w Jeleniej Górze grup literackich – klubów, stowarzyszeń, twórców niezrzeszonych. Uroczystego powitania dokonała Dyrektor Muzeum Julita Izabela Zaprucka oraz Janina Lozer (Stowarzyszenie W Cieniu Lipy Czarnoleskiej), jednocześnie ogłoszono turniej poetycki inspirowany hasłem „Pokonać ból, uwolnić radość”. Zaraz po wprowadzeniu do imprezy rozpoczął się koncert Marii Erdman na niezwykle już zapomnianym instrumencie zwanym klawikordem. Artystka przedstawiła historię instrumentu oraz zagrała utwory m.in. dzieła Jana Sebastiana Bacha, Carla Philippa Emanuela Bacha, Wolfganga Amadeusza Mozarta, Johanna Wilhelma Podbielskiego. Koncert przeplatany był wykładem edukacyjnym. W dalszej części programu zaplanowany został opłatek wigilijny i skromny słodki poczęstunek dla wszystkich gości wraz z wystąpieniem księdza dr Józefa Steca. Silnie dotknięta inwalidztwem Ksenia Kuligowska prezentowała swoje obrazy z cyklu Kwiaty oraz Kosmiczny blues, a jej mama, Mieczysława Kłos Kuligowska, czytała wiersze inspirowane obrazem z jej najnowszej tomiku „Wszystkiego najlepszego oraz Cicer cum caule”. Na zakończenie dokonano oceny wierszy zgłoszonych do konkursu oraz uroczystego wręczenia nagród dla zwycięzców. (07.12.2015)

17. Sympozjum literackie „Obrazy Karkonoszy i Gór Izerskich w literaturze niemieckiej”

Tego dnia Muzeum we współpracy z Uniwersytetem Wrocławskim oraz Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej Uniwersytetu Warszawskiego zorganizowało sympozjum historycznoliterackie dla studentów. Program sympozjum obfitował w bogate merytorycznie wykłady profesorów w następującej kolejności: Jana Pacholskiego, Doroty Nowickiej, Sandry Michalczyk, Edwarda Białka, Katarzyny Nowakowskiej oraz Natalii Południak. Ponadto uczestnicy recytowali wiersze poetów niemieckich o Karkonoszach. (11.12.2015)

18. Moja Mała Ojczyzna

Na zakończenie 2015 roku reprezentacje kilkunastu szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z Jeleniej Góry w ramach projektu *Moja Mała Ojczyzna – Sudety Zachodnie* wzięły udział w koncercie kolęd i pastorałek, który odbył się w Muzeum. Ponadto świątecznym akcentem muzycznym towarzyszyła seria wykładów o tradycjach wigilijnych w różnych krajach świata. (17.12.2015)

KRZYSZTOF TĘCZA

Zapomniane tajemnice Karkonoszy – książka Janusza Skowrońskiego

W dniu 18 maja 2013 r., w ramach „Nocy Muzeów” miało miejsce spotkanie autora książki „Zapomniane tajemnice Karkonoszy” Janusza Skowrońskiego z publicznością, która przybyła do Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze – Jagniątkowie. Mimo iż pora była dosyć późna, chętnych do wysłuchania opowiadania o tym, jak powstała ta pozycja, było sporo. Nie od dzisiaj wiadomo, że pan Janusz potrafi pięknie opowiadać o swojej pracy i poszukiwaniu materiałów potrzebnych do napisania książki. Nic zatem dziwnego, że na każde spotkanie z tym właśnie autorem przychodzą ludzie, którzy, tak jak autor, interesują się tą tematyką. Tym razem Janusz Skowroński postanowił napisać książkę o ostatnich latach życia Gerharta Hauptmanna. Aby zrobić to rzetelnie autor odwiedził wiele osób, które miały jakąkolwiek styczność z Hauptmannem w tamtym czasie lub rodziny tych osób. Wiele dni poświęcił na poszukiwania materiałów zgromadzonych w archiwach, muzeach czy zbiorach prywatnych. Dzięki temu dotarł do dokumentów, które pozwoliły na przedstawienie tamtych lat w zupełnie nowym świetle. Pozwoliło to na świeże spojrzenie, wolne od dotychczasowych błędów i pomyłek. Trzeba przyznać, że praca Janusza Skowrońskiego, została wykonana nie tylko rzetelnie ale i z pełnym zaangażowaniem. Dzięki temu możemy wziąć do ręki książkę liczącą prawie czterysta stron, z których dowiemy się o wydarzeniach, jakie miały miejsce pod koniec II wojny światowej i tuż po jej zakończeniu. Dowiemy się z tej książki o ludziach, którzy odwiedzali wtedy pisarza. Dowiemy się, jaki stosunek do Hauptmanna mieli Niemcy, Rosjanie czy Polacy. W zasadzie wszyscy, bez względu na narodowość, pomagali pisarzowi w sprawach codziennych. W tamtych czasach niełatwo było o cokolwiek. Dlatego każda forma pomocy była przyjmowana przez pisarza z wdzięcznością. Nie wstydził się on wyrażać publicznie tej wdzięczności. Zachowały się listy pisane przez niego do ludzi, którzy mu pomagali. Nie będę tu oczywiście pisał o szczegółach. Powiem tylko, że do willi „Łąkowy Kamień” w Jagniątkowie przybywali w tamtym okresie m.in.: Hans Frank, Karl Hanke, Erich

Janusz Skowroński opowiada o swojej nowej książce (fot. Krzysztof Tęcza)

Fuchs, Wasilij Sokołow, Wojciech Tabaka, Stanisław Lorentz, Henryk Świątkowski, Jan Olszewski.

Autor w swojej książce nie ograniczył się tylko do przedstawienia Gerharta i Margarety Hauptmann, ale dosyć wyczerpująco przedstawił wspomniane wyżej osoby i rolę jaką odegrały w tamtym czasie. Dowiedzieliśmy się, jak organizowano

Janusz Skowroński przekazuje na ręce Julity Izabeli Zapruckiej nowe dokumenty związane z Hauptmannem (fot. Krzysztof Tęcza)

pogrzeb pisarza i dlaczego jego zwłoki trafiły w końcu na wyspę Hiddensee. Wiemy, że w trumnie umieszczono woreczek z ziemią z ogrodu przy domu, w którym mieszkał Hauptmann w Jagniątkowie. Poznaliśmy w końcu dalsze losy pozostawionego tutaj domu. Bardzo dużo informacji zawartych w książce pochodzi z dzienników, jakie prowadziła żona Hauptmanna, Margareta. Uzupełnieniem prezentacji był pokazany nam film, w którym o swoim dziadku opowiadała wnuczka Hauptmanna, Anja. Muszę powiedzieć, że mnie najbardziej zainteresowało zdjęcie ukazujące grupę ludzi, którzy 15 listopada 1942 roku, z okazji osiemdziesiątych urodzin pisarza, odsłanili potężny kamień przy Słonecznikach, z napisem informującym, że od tego dnia są to Skały Hauptmanna. Wiele osób powątpiewało w tę opowieść, jednak zdjęcie nie pozostawia złudzeń. Zmiana nazwy Słoneczników to fakt historyczny. Niestety nikt do tej pory nie odnalazł skały z napisem.

Janusz Skowroński, swoim zwyczajem, przekazał na ręce dyrektor Muzeum, pani Julity Izabeli Zapruckiej, wiele bardzo cennych dokumentów, jakie zdobył podczas swoich poszukiwań. Wzbogacą one zbiory muzealne. A nam, słuchaczom, pozostało tylko podejście do autora ze świeżo zakupioną książką, by otrzymać stosowny wpis. Sama zaś książka zawiera tak ciekawe materiały, że gdy po powrocie do domu zacząłem ją przeglądać, nie mogłem przerwać i przeczytałem ją do końca.

ISSN 2449-741X